

IDUNNS ÅRSTA-NUMMER

Seklernas Saga.

Solljuset faller som guld
öfver vägen.
Trampad och vid är dess
banade stråt.
Gående lyssna dock än
till en sägen,

• FREDRIKA BREMER •

En dikt af Sigrig Elblad.

Ijudande till dem som fjärr-
buren låt,
klingande svagt likt ett
döende eko,
sägner om hinder, som
fölla och veko.

Seklernas fångna och kufvade
drömmar,
ljuda ej toner likt suckar därur?
Redan de födas där jungfruhand
sömmar
vingbunden längtan i högloftets
bur,
sömmar i guld och i silke och
vänder
väfven i trötta, men ilande händer.

Stordåd hon sömmar i gyllene
slingor,
söker med nålen att drömmen ta
fatt,
tankarna falla som dalande flingor,
sjunka som sårade vildfåglar matt.
Blickarna följa med saknad i hågen
drakskepp, som gunga i solglans
på vägen.

Mörkret sig sänker, förtegna och
tung
borgmurar stänga för drömmar och
mod.
Resa sig känslor för sjudande unga,
gisslar man skälvande lemmar till
blod.
Allt som har vilja förtrampas och
kväfves.
Lydnad af kvinnan är allt hvad som
kräfves.

Tidsväfven längre och längre sig
sträcker,
rullas till sekel och årsskiften ut:
Borgmur, som grusats, ej synranden
stäcker;
dock äfven nu tar den stängande
slut.
Svinnande glimtar bland skuggor-
na lysa,
drömmar af eld flamma upp och
förfrysa.

Längtan till frihet, förbländad och
villad,
söker på måfå ett lifsmål och tror
att den är lyckligen hamnad och
stillad
i labyrinthen plaisir och amour.
Sederna lössläppta, tillsnörd kor-
setten,
tanken så svag som en ton från
spinetten.

Tändes i smyg dock ett lysande
snille,
såg sina sysstrar med flammande
blick,
svängde sitt gissel med skärpa
och ville
ge åt de lösliga sederna skick,
såg dock ej framåt, såg vilsen till-
baka,
visste blott stinga, ej vägen att
staka.

Minnenas Årsta och nutidens.

ALTISKA UTSTÄLLNINGEN är den första i Sverige som kan bjuda sina gäster en särskild kvinnornas utställning. Det nya Årsta är en nyhet bland så mycket välbekant för utställningspubliken, något, som måste undersökas. Och fastän det ligger i stilla, grönskande afskildhet längst bort i en vrå af det stora området, där så ofantligt mycket finnes att beskåda, så blir Årsta — det har redan visat sig — ingalunda bortglömdt af den stora allmänheten.

Det är väl för dessa skaror från land och stad, från norr och söder, som Årsta framför allt är byggdt, det är på dem man väntar, när portarna öppnas på vid gafvel hvarje morgon, för alla att träda in igenom utan penningar och för intet.

Om man på frågan hvarför kvinnorna utställa i eget hus som Danmark, Tyskland, Ryssland, svarar, att kvinnorna, som de andra nationerna vilja visa hvad de duga till, så har man icke gifvit hela svaret, men den del däraf som ligger närmast till hands.

Kvinnorna föras af starka gemensamma intressen tillhoppa i en sluten utställningsgrupp.

Genom att uppträda samlade kunna de ge en öfersikt af hvad de vunnit och fastslå hvar de nu stå. De veta att de ha allt att vinna af kunskap, de vilja med fakta ersätta alla sväfvande föreställningar och fördrifva okunnighet och fördomar.

Men kvinnornas kulturinsats de senaste årtiondena är dock ingen hemlighet, kan man invända, deras arbete är utfördt under ögonen på nationen. Ja, men nationen kan blunda, om det behagar den, för det arbete som utföres spridt här och där, som icke finns i historien, icke i läroböckerna, icke samladt, framlagdt, ofrånkomligt — förr än i Årsta. Alldeles säkert blir den sanning, som det här samlade materialet förkunnar, för många en högst ny och förbluffande upptäckt, som det kommer att kosta möda att inordna i världsbilden. Kvinnan är ju så ny ute i samhället, blott några få årtionden ha förlutit sedan hon trädde ut och grep sig an. Men idealen om kvinnan äro gamla, och medan utvecklingen rusat i väg och dragit henne med sig har den allmänna goda borgerliga uppfattningen om hvad som är rätt och hvad som är möjligt för kvinnan blifvit långt, långt efter. Det är ingenting att undra

Rådet att tiden med läsning ej öda
stämplade kvinnan förgäfves till
gås,
sekellång hunger till själsvägrad
föda
kunde ej stillas af vällyckad sås.
Glänsande, blixtrande, Anna Maria,
var du, men ägde ej makten att sia.

Dock i en tid utaf stilltje och tunga,
småsinnets välde och dagarnas grå,
då våra mormödrar än voro unga,
unga, men andligen vissna ändå,
bundna af fördomar, cirklade for-
mer,
konstlade gränser och diktade nor-
mer,

liten och spenslig en kropp blef
till hölje
för en gigantisk och friboren själ,
klappande hjärta med tankar till
följe
slog — och slog fördomar dristigt
ihjäl,
löste med ömmande händer det
tvingade,
tände det lysande, lyfte det vin-
gade.

Du som oss kallade, ej om extrê-
mer
drömde du, drömde ej kvinnan
som man,
men hvad du drömde dig, Fredrika
Bremer,
var att hon en gång, själsvuxen
och sann,
fylld utaf ansvar med fog skulle
vinna
rätt såsom människa, ej blott som
kvinna.

Se, uti sol på den ljusvida slätten
reser sig Årsta, ditt Årsta på nytt,
minnenas tempel, där kvinnan till
rätten
kom, då den dag, som du siade,
grytt.
Sådd af din vilja, ditt hjärta, ditt
snille —
Skåda dig kring! Var det så som
du ville?

Glider din ande i herrgårdens
salar,
liten och blid ifrån rum och till rum,
småler, det är ju ditt lifsverk som
talar,
kvinnan som reste sig, tum efter
tum.
Se, vi ha timrat din helgedom
färdig!
Säg, är du nöjd med oss? Är den
dig värdig?

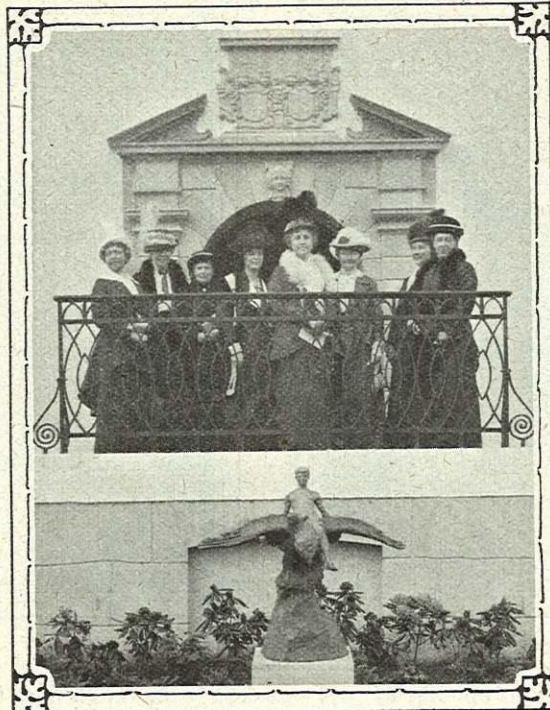
öfver, en stor grupp af kvinnorna själfva äro långt mer gammaldags i principer än i lefverne, de ha ryckts med af något som de kalla fidsandan och förstå egentligen inte hvarför deras lif gestaltat sig så olika mot andra generationers.

Den vederhäftiga, öfverskådliga, till den yttersta enkelhet sammanträngda redogörelse som kvinnornas utställning ger af kvinnornas historia och nuvarande plats i samhället bör göra mycket till för att klara uppfattningen.

Det måste slå hvar och en som gör sig möda att ta reda på denna framställning huru kvinnornas samhällshistoria är historien om en jämn, obruten utveckling, huru hon ständigt vinner nya områden och inom hvarje område plats för allt flera arbetskrafter. Man måste säga sig att detta framträngande icke kan vara verk af en slump eller en öfvergående nyck, medge att det är något att finna sig i och inrätta sig efter. Likaså måste den kvinnliga insatsen på det sociala arbetsfältet tillvinna sig respekt, när man nu kan öfverskåda den. Det var alltid den fördelen med att kvinnan trädde ut i samhället, att hon hjälpte de sjuka, de värnlösa och hemlösa hon fann där.

Men Årsta är icke till endast för den stora publiken, om också den är hedersgästen. De som gåfvo verklighet åt tanken om kvinnornas utställning byggde också ett hem, en samlingsplats för sig och sina kamrater, de medvetet framåtsträvande kvinnorna. Dessa känna sig på ett särskildt sätt hemmastadda på Årsta. De glädja sig åt att verket lyckades, att det blef ett värdigt äreminne åt den de betrakta som sin föregångerska, Fredrika Bremer. Till dem talar på ett särskildt sätt denna framställning af kvinnans historia, medan de följa den på lagbanden längs väggarna genom århundradena, läsa ut den i siffror och tabeller, i böcker och fotografier. De se, hvad som vunnits och hvad som ännu återstår, och uppfäckten af hur fort utvecklingen gått, mått icke med ens eget tidsmått utan med historiens, ger dem tillförsikt för framtiden. De se att ett jätteverk är gjordt på femtio år — ett andetag i mänsklighetens historia. De behöfva minnas det, när de som nu stå i en vågdal och framtiden lätt skymmes för dem. De ha mycket att lära här om sig själfva, om kvinnans grepp på samhällsproblemet och riktlinjerna för framtiden. De kunna lämna Årsta med klarare medvetenhet och större klarhet öfver de problem, inför hvilka de närmast stå.

Och för alla till slut, oafsedt deras åskådning, oafsedt hvad de tycka om Årstas läxa eller ej, är det ett kvinnornas gästfria hus, där värdinnorna omtänksamt sorjt för trefnad, hvila och förplägnad. Det skall efterlämna ett vackert minne, när dess portar i höst stängas och få sin hedersplats i den Baltiska utställningens historia liksom i den svenska kvinnorörelsens.

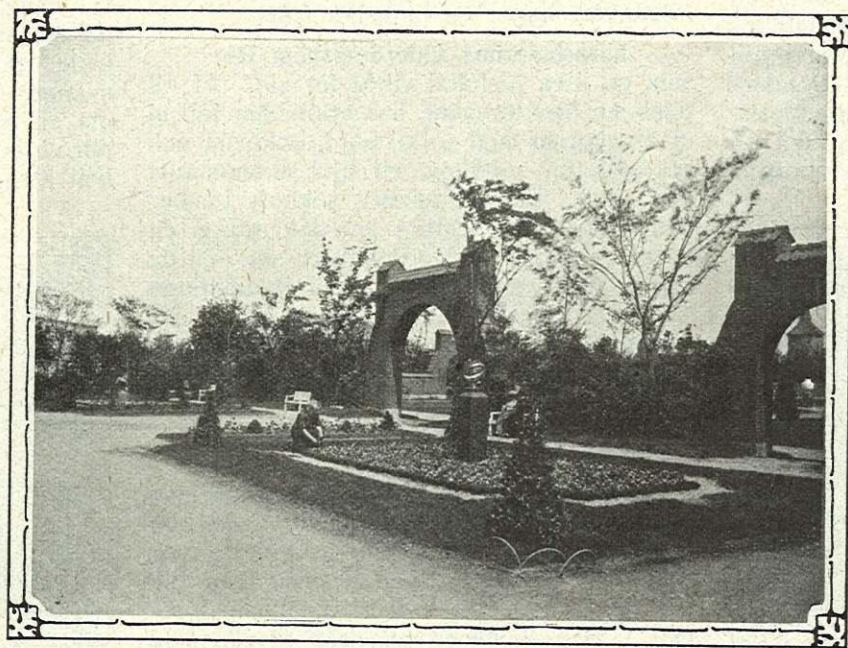
Årsta-värdinnorna samlade på trappan för att mottaga pressens representanter. Från vänster till höger: Frih:an Ellen Cederström, frkn Anna Nilsson, fru Anna Bugge-Wicksell, fru Karin Holmgren, frkn Signe Laurell, fru Gertrud Törnell, borgmästarinnan Maria Skytte, fru Elisabeth Quensel.

Husesyn på Årsta.

ÅRSTAS YTTRE BRVTER FULLkomligt den så strängt genomförda trappgafvelstilen, som dominerar utställningen. Det ger inom densamma ett vackert prof på gammal uppsvensk herregårdsstil och är som kopia för en sommar verkligen illusoriskt isynnerhet på afstånd.

Det berättas att den manhaftiga adelsfru, som byggde det rätta Årsta medan gemålen var ute i krig, fick en kindpust till tack af sin herre, emedan hon, af rädsla för öfverfall från sjösidan, lagt slottet ett stycke uppåt land. Men af det baltiska Årstas läge skörda de kvinnliga byggherrarna endast tack och berömmelse, som de dock måste dela med sig af åt utställningens tillmötesgående bestyrelse. Det yttre intrycket af Baltiska utställningen är eljes en smula forrt med hvita ytor utan mycken grönska. Men

Årsta trädgård med dess kvinnliga trädgårdsmästare.

borla i det hörn, där Årsta fått sin plats invid Baltiska parken, är den mesta grönskan samlad, och dess eget område innanför tegelmurarna har blivit en liten vacker, blommande 1600-tals trädgård.

Kommer man en morgon, medan ännu solvisaren på planen visar en tidig timma, kan man utanför Årsta finna dess trädgårdsmästare, fru Else Dahl, med häst och en vagn full af blommor från sin trädgård. Trädgården skall fördes med nya växter och hvarje rum ha rikligt med friska blommor: liljor, pioner, vallmo, pelargonier. Porten är ännu stängd för besökande, men om vi följa med ett fång blommor, kunna vi kanske slippa in i det gammaldags pelarburna trapphuset med dess hvitmenade väggar. Öfver ingången till stora utställningshallen hänger ett porträtt af Thorild, en hedersplats, som är honom väl unnad. Vi kasta en blick in i hallen och finna den lika hvit. I en grå dager verkar det stora rummet nästan fruset blekt, men en dag med sol öfver blommorna genom de smärutade fönstren blir intrycket just det sommarläfta, luftiga som afsetts.

För ögonblicket gå vi förbi allt det myckna studiematerial, som väntar, ägna endast en liten blick åt Fredrika själf, där hon står som centralfigur på hedersplatsen å Fredrika Bremerförbundets estrad. Vi skola ju gå husesyn och ha brådtom att se mera. Första dörr vi öppna ut från sociala afdelningen för oss direkt till

Hemköket.

För tillkomsten af detsamma har Idun förut noggrant redogjort. Det är de svenska skolkökslärarinnornas förening, som utställer detsamma, och här äro upplagna och utförda de bästa af de uppslag till hemarbetets underlättande, som föreningens medlemmar öfver hela landet utarbetat och pröfvat under sin verksamhet. Det är ett helt litet och enkelt kök men ett idealkök. Gamla erfarna husmödrar, som få allt demonstrerat för sig af de två unga lärarinnorna, måste medge, att där finnas ypperliga idéer. En förälskar sig i bakkbordet, ett under af ändamålsenlighet, en annan i den lilla tvättbassängen, i matvrån, i anordningen för torkning af tvätt eller, mera blygsamt, i skåpet för sopborstar och putsmedel. Ritningar och kostnadsförslag på alla dessa saker tillhandahållas, meningen med det hela är ju att vara husmödrarna till nytta.

Delta kök beveker många hjärtan, och för dess skull varder nog många synder förlåtna. Intill ligger demonstrationsköket, som är proppfullt när mallagningsdemonstrationerna äga rum. Här förevisas en nyhet, en petroleumspis, afsedd för hem, där ingen gas finnes att tillgå, den säges skola vara lika bekväm och riskfri som gasugn. Här finnas också tabeller, som på ett slående sätt utvisa den stora prisskillnaden mellan hemmalagade och färdigköpta matvaror, bröd, putsmedel, allt till det hemgjordas förman. En dödsdom för magasinerna borde den tabellen vara, men domen blir nog inte verkställd, förr än kök och förvaringsrum börja närma sig det ideal, som skolkökslärarinnorna framvisat.

KOSTYMER

för 5 kronor stycket är väl billigt? Sänd Eder gamla smutsiga, nerfläckade kostym i och för kemisk tvätt och prässning till Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg och Ni blir förvånad öfver det goda resultatet. Det är ej likgiltigt, till hvilka Ni vänder Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

KLIPPAN.

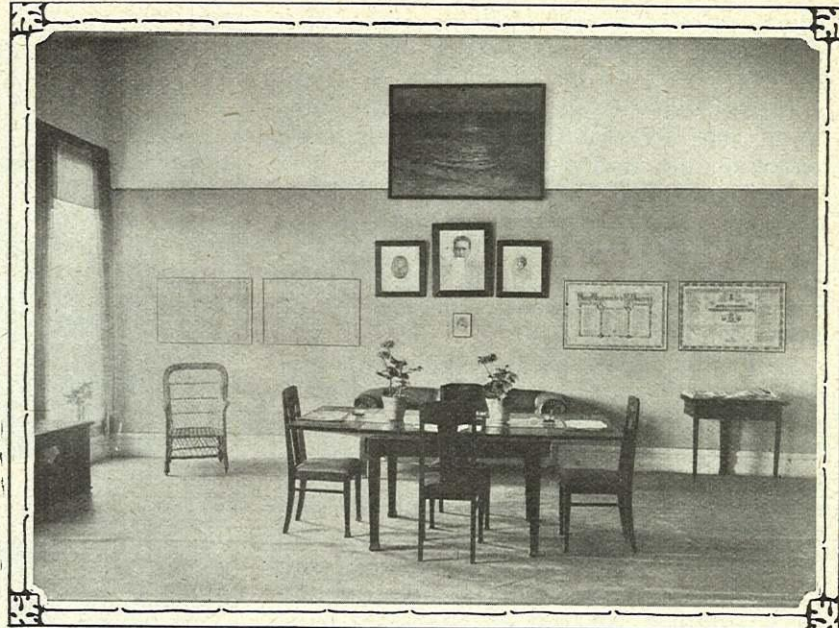
Modernaste Finpappersbruk.

Specialiteter:
Finare Post-, Skrif-, Kopie-
och Tryckpapper
samt kartong.

Iduns textpapper tillverkas af Ktinnan.

Biblioteket.

Läsrummet.

Ärsta stora kök och restaurant ligger nu frestande nära intill. Men dess tid är ännu icke kommen, vi ta återvägen genom frapphuset, uppför de breda herrgårdstrapporna till öfre vestibulen.

Fredrika Bremers salong ligger till vänster. Det är ett stort hörnrum med fyra fönster, läckert, ljust och förnämt, litet kyligt, som hennes tid önskade det, innan smakförfallet bröt in. Här finnas de hvita möbler bland hvilka Fredrika Bremer rört sig, prydnadssting hon ägt, porträtt hon målat, den gamla spinrock som surrade, när hon spann sitt lin om kvällarna. Med skildringarna ur hennes lefnadsteckning i minne kunna vi lätt sätta in familjen Bremer i miljön och bland de väluppföstrade döttrarna Fredrika, som bar på så mycket nya upproriska tankar i detta gamla, traditionsomgärdade hem. På långväggen öfver de hvita sofforna hänger i midten Carl Larssons skiss af Fredrika och grupperade omkring porträtt af de märkliga män och kvinnor, med hvilka hon stod i beröring. Där är en pastell af Böklin, porträtt af Geijer, Tegnér, Wallin, Brinkman, Franzén, Lindblad, Almqvist, Fryxell, af Malla Silfverstolpe, Tekla Knös och Sina Sommerhjelm. Hon har fått omkring sig denna krets, som vi känna genom de senaste årens memoarverk bättre och intimare nästan än våra samtida.

Delta vackra minnenas rum, som äfven på utställningen representerar den gammaldags herrgårdsinteriören till jämförelse med allt det nya i den vägen, är ordnad af Handarbetets vänner. Fröken Carin Wästberg har nedlagt mycken möda på att göra det så troget som möjligt, hon har i. o. m. uppspä-

rat en bit af det rändiga sidenmöbelyget sen Fredrikas tid, som sedan väfts och broderats på H. V:s ateljé.

Genom det stora skrifrummet midt fram, som experimenterar i de grellaste färger: gredelina gardiner till kornblå tapet, komma vi in i

Biblioteket.

På bordet i midten finna vi Selma Lagerlöfs porträtt, omgifvet af en frisk lagerkrans, en erinran om hennes nya berömmelse som ledamot af Svenska Akademien. Rundt kring väggarna stå i hyllorna arbeten af Selma Lagerlöf själf och hennes kvinnliga kolleger, mer eller mindre namnkunniga. Detta kvinnobibliotek är tillkommet genom gåfvor från våra förläggare och sedan ordnad af doktor Valfrid Palmgren. På en hylla stå de vetenskapliga verken i olika fack, af dessa tyckas de historiska vara de omfångsrikaste. Så finna vi pedagogisk litteratur, skönlitteratur, som utgör hufvudparten, barnböcker o. s. v. De kvinnliga kompositörernas verk finnas på en hylla, med de kvinnliga redaktörernas tidningar midt emot. Alla bokband äro, där icke böckerna kommit bundna från förlagen, gjorda å Nanny Grönvalls bokbindarverkstad. Väggarna prydas af porträtt af kända författarinnor från gångna tider. "Svenska konstnärinnor" har dessutom här liksom i hela Ärsta frikostigt prydt med sina taflor. Innanför ligger en lägenhet från

Lärarinnornas älderdomshem Ro,

som en liten afslutad värld för sig. Af ett fämligen litet utrymme har arkitekten fått ut ett dagligrum med soffa, bord, bokhylla och sekretär, en sofalkoy, ett litet ekonomirum där inga bekvämligheter saknas, tambur och garderob. Bättre kan inte gärna en ensam kvinna få det ordnad för sig, och de kunna skatta sig lyckliga, som få tillbringa sitt lufs lördagskväll i denna omgivning. De privilegierade äro flickskolelärarinnorna, som nu i höst få se grunden läggas till sitt hem Ro på Lidingön.

Å öfre våningen återstår nu att se

Gästrummen,

åtta till antalet. Intet är likt det andra, man vet inte hvilket man skall ge företräde, det ljus-röda, det lilafärgade, det blå, det gröna. Samtliga äro ordnade af Svensk hemslöjd och äro ju att betrakta som utställningsföremål. Men kommer man trött af alla steg man trampat och intryck man mottagit,

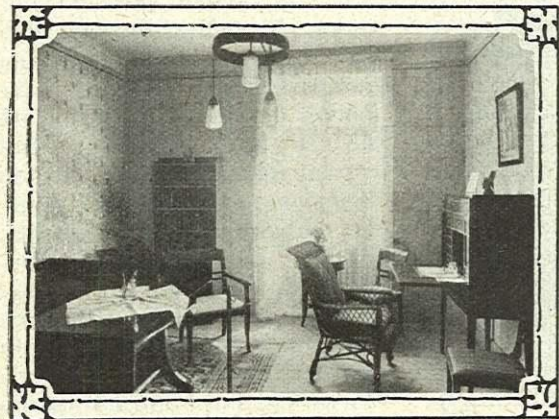
dammig och förblåst och får ett af rummen för en timma, då är man glad att slippa beundra eller kritisera, man endast njuter af ensamheten och hvilan — tystnaden är det nog si och så med — och först när man är färdig att gå, upptäcker man att rummets harmoniska inredning har sin del i det välbehag man erfariit.

Dessa rum äro också mycket populära och en och annan besökande förklarar dem vara det bästa på hela utställningen, ett omdöme som man i ett gifvet ögonblick kan vara villig att underskrifva. Till denna afdelning hör också ett charmant inredt bad- och toalettrum, utställt af Skånska rörlägningsaktiebolaget, som gratis försett Ärsta med alla ledningar.

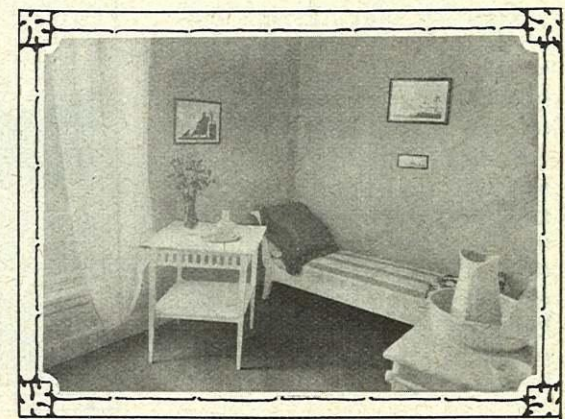
Ärsta matsal

är nu hvad som återstår för oss att se. Vi ha hvilat upp oss och justerat vår toalett i ett gästrum och äro mogna för låt oss säga vår lunch. Vi gå ner för trappan och stöta på två skolynglingar.

— Hvar är restaurangen? fråga de, och då vi ge dem den begärda anvisningen störta de blindt genom hallen utan att ägna en blick åt dess sevärdheter, ut genom den smala dörren borta i vänstra hörnet där en pil visar vägen till matsalen. Belåtna öfver att ha uppfört oss mera värdigt följa vi lugnt efter, men ångra vår långsamhet, då vi finna att de unga herrarna lagt beslag på det sista lediga bordet. Men matsalens hvita skyddsängel eller rättare dess hofmästare, fröken Söderberg, lofvar oss plats om ett par minuter, och väntetiden fylla vi lätt ut med att se oss omkring. Matsalen är helt liten, hallen i blekblått och hvitt. Mö-

Lärarinnornas älderdomshem Ro.

En af gästrummen.

CREME SIMON

J. SIMON, PARIS.

K. ANDERSON

Enda skönhetsmedel som icke irriterar huden.

Hedersgåfvor egen tillverkning. Speciella ritningar uppgöras gratis på anfordran. Praktiskatalog, ringmått gratis. KUNGL. HOFJUVELERARE. JAKOBSTORG 1. REGERINGSG. 19-21

beln är hvit med blommigt kretongöfverdrag, gardinerna af hvitprickig moll med ljusblå undergardiner, på väggarna hänga gamla lampetter och kopparstick i ovala ramar. Hela uppsättningen, från servisen med Årstavinjetten till den minsta sak, är utökt prydd. Man kan inte motstå sitt hjärtas maning att gå fram till fru Wilhelmina Skogh, som just samtidigt intar sin lunch, och komplimentera henne för de smakfulla anordningarna. Fru Skogh är icke ovan vid komplimanger och icke ovan vid att lyckas, men hon gläder sig särskildt åt framgången med Årsta matsal.

— Vi ska visa, att man kan hålla en förstklassig restaurang utan både sprit och drickspengar, säger hon.

Och i själfva verket är succésen redan gifven, Årsta matsal hör till utställningens mest populära. Fondväggen är af glas, och där bakom ser man hvita gestalter röra sig i ett hvitt och blänkande kök. Det är inte svårt att bland de öfriga urskilja köksmästarinnan, den fryntliga och vördiga fru Nilsson. — Men gå inte dit och försök säga henne någon artighet, varnar en bekant, som har längre erfarenhet, man får bara till svar: där jag är, där finns alltid god mat.

Och vi märka snart att fru Nilsson har rätt. Vår lunch är verklig förstklassig hemmat, har intet af massproduktionens kärlekslösa smak och utseende.

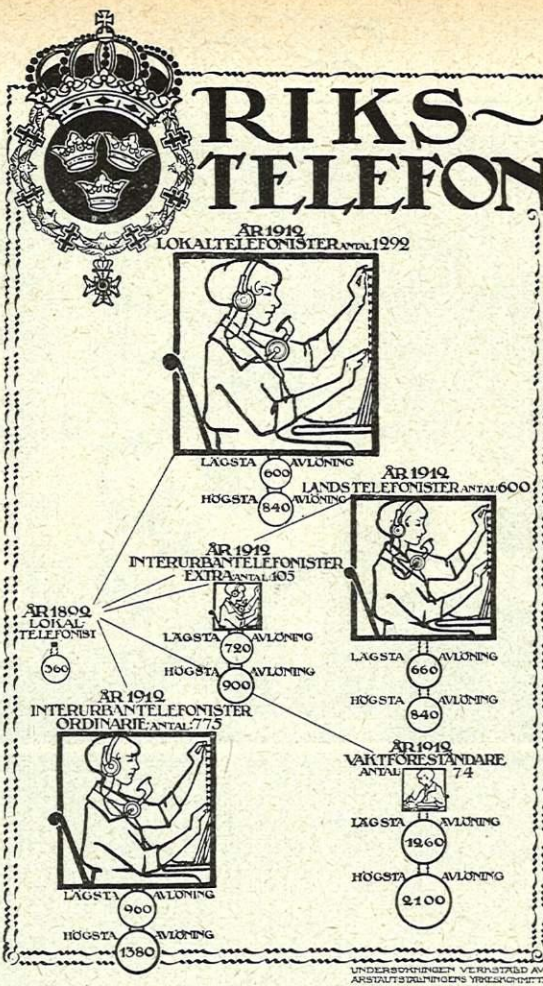
Hela Årsta ger oss — nu då vi sett det från början till slut — ett harmoniskt intryck. Det är liksom stämdt i en ton, och fördelen visar sig nu af att en vilja afgjort alla estetiska frågor. Det är fröken Carin Wästbergs anda, som svärfvar öfver Årsta.

Lagbanden.

DEN STORA UTSTÄLLNINGSHALLEN är afdelad i två grupper: den ena framlägger det kvinnliga yrkesarbetet, den andra deras sociala insats. Man bör naturligtvis helst se denna utveckling, dessa utredningar, i samband med det svenska samhällets expansion under de senaste årtiondena öfver hufvud. För sådan jämförelse erbjuder icke Årsta något material, och vi hålla oss också därför till de jämförelser mellan förr och nu af kvinnans ställning som de kommitterade uppställt. Den längsta öfverblicken är den som kommittén för kvinnans rättsliga ställning utarbetat. Den sträcker sig nämligen ända tillbaka till våra gamla landskapslagar och fram till den sista förordningen. Kring vägarna i utställningshallen löper en textad fris, afdelad i ett rött och ett grönt fält med en grå ram emellan, som af den sakkunniga ledningen uttydes som mannens ständiga målsmanskap. Det är blott skada, att de utdrag ur lagarna, som här återgifvas, äro så pass svårlästa, ty det är mycket intressanta saker man här får läsa.

Det första citatet är hämtadt ur den äldre västgotalagen och lyder i öfversättning: Son är faders arvinge. Finnes ej son, då är dotter.

Man må inte tro, att utvecklingen betecknas af en jämnt

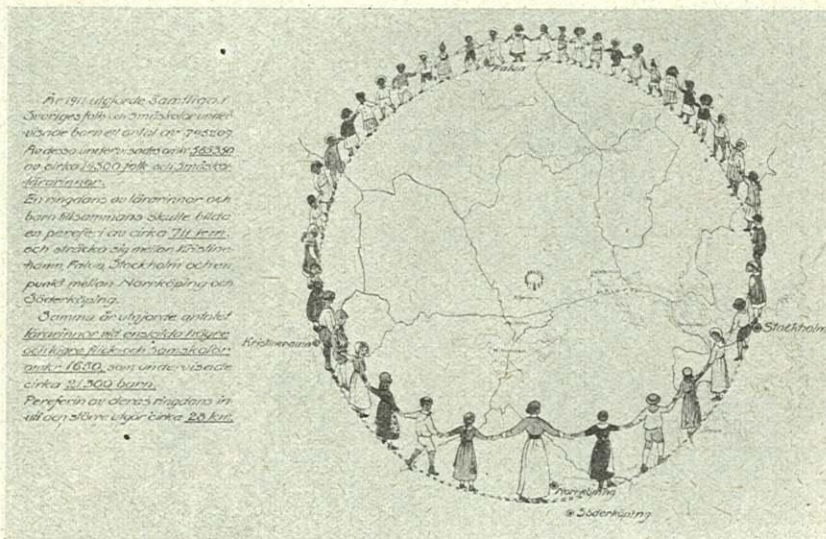

Statistisk framställning af kvinnorna vid Rikstelefon.

sligande kurva fram till vår tid. De äldre lagarna gäfvu husfruarna en makt och myndighet öfver hus och ägodelar, som längre fram bortföll. I 1734 års lag är husfrudömet borttaget, samtidigt som målsmanskapet fastställes. Det är först under det sista århundradet, som de stora nya landvinningarna göras.

Den ogifta kvinnans språkband är blankt ända till 1686. Men sedan har hon fått rik ersättning i det hon är mera gynnad af lagen än de gifva, hvilka ju den dag i dag äro omyndiga. Särskilda taflor ange de viktigaste lagbestämmelserna såsom den lika arfsrätten, myndigförklaringen, kommunala rösträtten.

Den första början till kvinnliga förväfsarbetet anges af den lagparagraf af 1834, som medger "välfredjade personer af kvinnokönet", som behöfva passande försörjningsmedel, att i Stockholm tillverka och saluhålla "torter, pastejer och bakelser." Sedan eröfras det ena området efter det andra till dess kedjan slutar med inrättandet af den kvinnliga yrkesinspektörsbefattningen år 1912.

Statistisk framställning af svenska folkskolans lärarinnor och elever.

Arbetets döttrar.

DEN FORSTA FRAGAN MAN gör sig, när det gäller kvinnoarbetet, och som man väntar att få besvarad af en framställning sådan som den yrkesafdelningen på Årsta vill ge, är naturligtvis: Hur ställer sig den yrkesarbetande kvinnans antal i förhållande till alla kvinnor och hur ha proportionerna förändrats under de sista årtiondena?

På dessa frågor svara ett par tabeller för Stockholm, Malmö och Göteborg.

Vi ta upp stockholmssiffrorna och finna då, att år 1880 voro omkring 31 proc. af kvinnorna yrkesutöfvare, 22 proc. hustrur utan yrke och 25 proc. ogifta icke yrkesutöfvare. Resten flickor under 15 år. År 1910 ha yrkesutöfvarna stigit till 39 proc. och ogifta icke yrkesutöfvare sjunkit ner till 16 proc. Utvecklingen visar sig alltså tydligt gå i den riktningen att kvinnorna dras mer och mer in i förväfsarbetet, man må sedan tycka att det är det enda möjliga och riktiga, sedan hemarbetet ständigt minskats eller anse det för ett brott och en olycka. Önskar man sedan vela något om hur ökningen ställer sig för de olika yrkena — alljämt i Stockholm, — så svarar en annan tabell att t. ex. tjänarinnorna ökats från 14,000 i rundtäl år 1880 till 23,000 år 1910, att handelsyrket, som år 1880 tog 1,800 kvinnor, nu satsar 12,300, att upppasserskorna ökats från 200 till 4,000, sömmerskor och modister från 4,200 till 7,600 o. s. v. Endast siffran för kvinnliga kapitalister har stått stilla!

En grafisk framställning, till hvilken den sakkunniga ledningen är särskildt angelägen att föra de besökande, är den som bär till öfverskrift: Hvarför har kvinnans arbete i hemmet utbytts mot förväfsarbete? Det är ju en fråga, som man lätt gör sig efter att ha tagit del af den stigande procenten. Jo, svarar tabellen på ett mycket åskådligt sätt, därför att man med maskin slickar 20 par strumpor på samma tid, som man slickar 1 par för hand, och väfver 20 meter väf, där man endast hinner 5 i en handväfstol. Därför att en fabriksarbeterska för 2:50 om dagen gör lika mycket som 20 handstickerskor för 12 kronor, och de få ändå nöja sig med en daglön af 0:60 kr. En tabell bredvid visar att kvinnorna verkligen utbytt stickstrumpan mot stickmaskin och väfstolen mot textilfabriken. Sålunda äro fabriksarbeterskorna talrikast i textilindustrin — 18,800 — och därefter i beklädnadsindustrin — 12,700.

I båda dessa löneindustrier råda dåliga löneförhållanden.

Nästan alla yrken finnas representerade och undersökta å denna afdelning, från de mera exentriska, såsom kvinnliga kemister, skeppsredare och trädgårdsarkitekter, till dem, där de stora massorna funnit sin tillflykt. Någon jämförelse med de manliga lönerna inom de yrken, där män och kvinnor ha lika arbete, är icke gjord, man har icke velat vara obehaglig eller insinuant.

Vi se att kvinnor i handel uppgå till bortåt 30,000, att endast 10 examinerade apotekare finnas, däremot 1,000 legitimerade gymnaster, att i 63 un-

Kobb's Hongkong Thé

är den mest omtyckta thédryck.

Till salu i alla finare speceriaffärer.

Pröfva

Tuppens Zephyr

och Ni köper ingen annan.

dersökta banker finnas 536 kvinnor med en lön mellan 600 och öfver 5,000 o. s. v. Icke mindre än 1,800 kvinnor ha följt den första ensamma kvinnliga studenten år 1871 och sedan dess aflagt studentexamen. Af dessa ha 37 proc. gått till universitetet. En lustig framställning med yrkessymboler visar, hvilka yrken de slagit sig på. Det högsta antalet har blifvit lärarinnor, det minsta jurister.

I statens och kommunernas verk ha kvinnorna kämpat sig till en förtämligen god och tryggad ställning. De ha inga lysande löner — deras sluttön är omkring i

De arbetsgifvare, som ha godt samvete, lämna gärna alla upplysningar, de andra se helst att få förbli i det fördolda.

En jämförelse mellan lönerna i olika städer visar att de genomgående äro något högre i Stockholm, medan en annan tabell fastslår att denna fördel betalas med mycket dyrare lefnadskostnader. En kontorist i Malmö kan inrätta det betydligt bättre och komfortablare för sig än den som har samma lön i Stockholm.

En mycket stor kår är lärarinnorna. En ringdans bildad af lärarinnor och de

bästa fall 3,000 — men de ha sin bestämda semester och sin pensionsrätt. Af de i kommunernas tjänst anställda ha barnmorskor och sjuksköterskor det dåligt ställdt. I enskild tjänst ha kvinnorna det osäkrare, men möjligheter finnas dock, som en tabell utvisar, att svinga sig upp till en aflöning af 9,000 kronor med endast folkskolebildning som underlag. Kontorister och handelsbiträden äro dåligt aflönade, i synnerhet de senare balansera på svältgränsen. Det är emellertid mycket svårt att få en fullt exakt framställning af förhållandena inom dessa yrken, då primäruppgifterna äro svåra att få in.

barn, de undervisa i folk- och småskolor, skulle omsluta mellersta Sverige från Falun till Norrköping. Ensamta småskollärarinnorna är en kår på nära 10,000, som för en mycket blygsam lön af omkring 600 kronor leda Sveriges barn vid de första stegen på vetandets väg.

Vi skulle kunna fortsätta hur länge som helst att hämta upp fakta ur denna outtömliga siffergruva, tala om att de kvinnliga läkarna nu äro en kår på 41, efter att ha existerat blott sedan 1888, att vi år 1867 hade en kvinnlig tandläkare och nu 82 o. s. v. Men Iduns spalter och läsarens tålmod räcka icke i det

Alltså behövas för att under en arbetsdag av 9 timmar för hand tillverka:

10 par herrstrumpor
20 arbeterskor med en arbetslös pr person dag av 60 öre

20 kg garn
40 arbeterskor med en arbetslös pr person dag av 50 öre

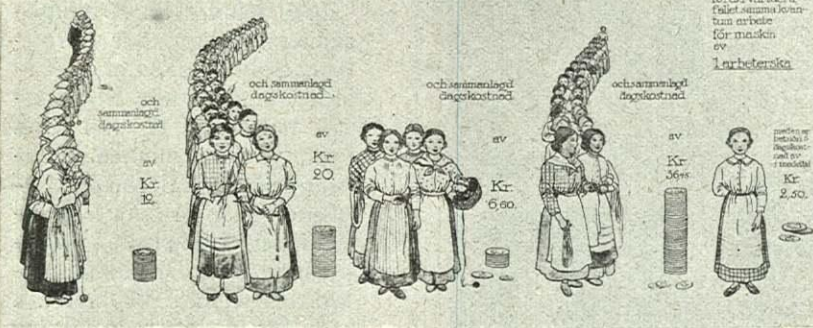
20 meter linneväv
4 arbeterskor med en arbetslös pr person dag av Kr 1.65

135 meter bomullsväv
27 arbeterskor med en arbetslös pr person dag av Kr 1.25

Under samma arbetstid som för att tillverka följande värdelera följande samma lönn som arbetet för maskin av

Arbeterskor

1 arbeterskor
Kr 2.50

Under en 9 timmars arbetsdag vid stickning, spinning eller vävning tillverkas:

för maskin
20 herrstrumpor

för maskin
20 kg linne- eller bomullsgarn

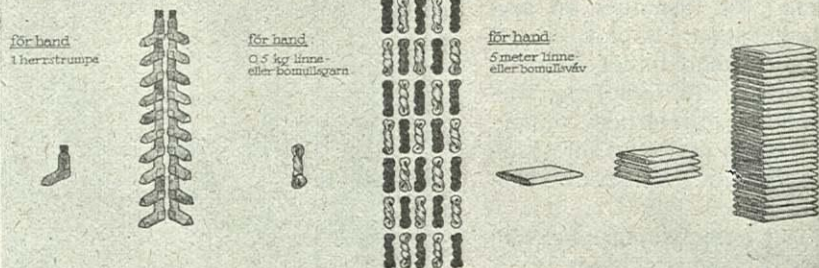
för maskin
20 meter linneväv

135 meter bomullsväv

för hand
1 herrstrumpa

för hand
0.5 kg linne- eller bomullsgarn

för hand
5 meter linne- eller bomullsväv

Hvarför har kvinnans arbete i hemmet utbytt mot förvärfarbete?

oändliga. Statistikens charm är icke så iögonfallande, den upptäcker man först efter ett längre studium.

Men möjligen ha vi genom denna flyktiga översikt lyckats ge våra läsare någon uppfattning af den takt, i hvilken arbetets dötrar marschera upp, i hvilken rikning skarrorna sprida sig, och under hvilka förhållanden de arbeta. Någon grundligare kunskap får nog icke heller utställningsbesökaren i det stora hela.

De, som främst ha äran af att ha samlat detta material, hvilket blir en guldgruva för framtida behof, äro fröken Axianne Thorstenson, kommitténs ordförande, fru Gertrud Törnell och doktor Ingegärd Palme.

Det kan i detta sammanhang vara lämpligt framhålla, att de vackra band, som i utställningshallen innesluta det samlade materialet, gula för sociala afdelningen och röda för yrkesafdelningen, äro utförda af konstbokbindaren fröken Greta Morssing i Stockholm.

Fredrika Bremer-förbundets utställning.

FREDRIKA BREMER-FÖRBUNDET HAR I DEN stora utställningshallens midt intager, som sig bör, Fredrika Bremerförbundets utställning. Den gör genast ett estetiskt, mycket tilltalande intryck med det på Iduns första sida reproducerade Södermarkska porträttet i midten, detta porträtt, som Fredrika Bremer själf påstod föreställa henne sådan hon komme att se ut i himmelen. Därunder hänger ett porträtt af Sophie Adlersparre, förbundets stiftarinna, och som en utpost står Qvarnströms byst af Fredrika, synlig för hvar och en redan vid entrén till Årsta.

För öfrigt är förbundets 30-åriga verksamhet i kvinnoens tjänst utförligt framställd, och som en vink att man bör studera den grundligt måste man anse de bekväma stolar, som äro grupperade kring bordet, där album och studiematerial ligga. Grafiska framställningar äro gjorda af förbundets stora understödsverksamhet genom stipendiefonder och sjukkassar, af dess platsförmedling för sjuksköterskor. Man får veta, att stipendiefonden från 1888 vuxit till 400,000 kronor, och man får se hvilka yrken de 363 stipendiaterna valt. Lärarinnor och sjukvårdssystrar utgöra de största grupperna.

En annan gren af verksamheten utgöres af förbundets institutioner, hvilka alla kunna

ses i fotografier. Rimforsa landthushållningsskola — såsom den viktigaste af dem — visas i en väl utförd modell.

Förbundets skrifter upptaga en hel hylla och de skrifter, förbundet aflåtit till K. M:t för att påminna om kvinnornas rätt och afhjälpa möjlig glömska och distraktion, äro icke få. I dem ligger ett intressant stycke historia gömd, som vi dock icke nu kunna inlåta oss på. Här som på andra håll få vi hänvisa den blifvande utställningsbesökanden till själfstudium.

Kvinnan som samhällsläkare.

DET SOCIALA ARBETET KAN uppdelas i åtskilliga grupper. Följa vi kommitténs inledningsgrunder, få vi börja med arbetet för den politiska rösträtten, som, en gång vunnen, skall bli basen för allt samhällsarbete. Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt har utarbetat en karta, där man ser alla de 216 lokalföreningarna utmärkt med deras sammanlagda medlemsantal af 17,000. Man får också en översikt af den internationella ställningen, en grafisk framställning af föreningens utveckling och af rösträttens riksdagshistoria från 1884 till 1912. Likaså en aktionsbjudande lista på de samhällskurser och studiecirklar, som olika F. K. P. R. hållit sedan 1905, samt album, innehållande porträtter, vykort, tryck o. s. v.

Därnäst kommer en framställning med porträtt af kvinnor i kungliga kommittéer. De första kvinnor, som invaldes voro Sofie Adlersparre och Hilda Casselli år 1885. Sedan ha kvinnor suttit i k. kommittéer för folkundervisning, hemslöjd, lärarlönereglering och nykterhet. Två ha på kungligt uppdrag verkställt själfständiga utredningar, nämligen Marie Louise Gagner om kolportärlitteraturen och doktor Valfrid Palmgren om folkbiblioteksrörelsen. En, drottning Sofia, har varit ordförande i den kungliga kommittén för jubileumsfonden. Siffrorna äro dock alljämt ytterst små i förhållande till de många kungliga kommittéer och kommitterade som funnits.

En snabb utveckling visar däremot tabellen öfver kvinnans användning af kommunen. År 1909 användes endast omkring 40 kvinnor till kommunala uppdrag. År 1914 ha vi 4 kvinnor i kyrkoråd, 15 i kommunalnämnder, 78 stadsfullmäktige, 144 i skolråd, 154 i fosterbarnsnämnder, 216 i fattigvårdssty-

relser, 769 i pensionsnämnder. Lunds stift tar priset som det som mest använder sig af kvinnor.

En mycket intressant utredning, som utförts af sociala kommittén, rör de kvinnliga donatorerna. Till stiftelser för fattigvård har kvinnor donerat omkring 6 millioner, för barnavård 14 millioner, till stipendier för högre undervisning 7 millioner, för sjukvård 3 millioner o. s. v. Ett aktuellt intresse har redogörelsen för Margareta Hwitfeldts donation till den studerande ungdomen från Bohuslän. Ehuru hennes testamente ej förbjuder att till den studerande ungdomen räknas kvinnor, och trots det att fondens kuratorer däremot i andra afseenden tummat på föreskrifterna, vilja de icke ge de kvinnliga sökande något af den 2 millioner stora fondens rikliga räntor.

Liksom kvinnorna donerat mest till barnavård, så ha de på det sociala området här nedlagd det största arbetet. Det är omöjligt att uppräknat alla de anstalter och företag, där kvinnorna ta sig an sådana barn, som i hemmen sakna nödig vård. Vi afstå därför från att nämna några, och vilja endast framhålla hur gifvande det är att genomgå montererna med alla fotografier, hur man gör uppläckter af företag, hvilka man icke förut hört talas om och hur man slutar att bli imponerad af alla bevis på uppförande arbete, organisationsförmåga och initiativrikedom.

Nära barnavården står undervisningen, som också upptar ett stort område. Det är först den egentliga skolundervisningen i läsämnen och slöjd och så utbildningen och vården af sinnesslöa eller på annat sätt vanlottade. Kvinnor ha här på flera områden gått i spesen i dessa de ylligt sedt minst tacksamma uppgifterna. Till uppfostrans område kan äfven räknas kvinnornas missionsarbete, som äfven är framställt i en bildserie.

I en stor grupp kan man sammanföra samhällsarbeten af olika slag. Hvita Bandet ger en framställning af de olika grenarna af sin verksamhet och utställer en modell af sitt alkoholisthem Håkanstorp, där man ser pensionärerna ute i jordbruksarbetet; Stockholms kolonitragårdar, verk af en kvinna, utställer kartor och modeller af kolonihus. En karta öfver alla resor, som gjorts för att organisera hemslöjdsarbetet, visar egentligen fröken Zickermans otaliga resor genom landet. Den grafiska bilden af Svenska Hems utveckling vittnar om kvinnlig organisationstalang. Föreningen "Vandrande sparskassar" har hållit folk till sparsamhet med småsmulor, räddningsarbetet bland förolyskade kvinnor är upplaget af Hemmet

Fristad och Emaus jordbrukskoloni. Från den senare lämnas en vetenskaplig framställning af utvecklingen af dess jordbruk. Frälsningsarméns slumverksamhet har ställiga siffror att uppvisa. Kvinnornas arbete för lösningen af bostadsfrågan upptar en hel monter, med bilder från ålderdomshem, hvilohem, studiehjem, arbetarhem, tjänarinnehem och hem för själf-försörjande bildade kvinnor.

Det gemensamma för alla dessa framställningar är att det är arbetet och inte de personer, hvilka utfört det, som framhålls. En enda

YRKESAFDELNINGEN.

dana detaljer som matordning och arbetsordning, hon uppgör föredragningslistor för sammanträden och hon för anteckningar, hon skänker pengar och föreskrifver deras användande.

Icke mindre än 50 välgörenhetsföretag har drottning Sofia verksamt understödt, och hennes frikostighet har varit mycket stor. Den vackra minnesutställningen kompletteras af fotografier från de hem hon understödt, främst då Sofiahemmet och Drottning Sofias stiftelse i Vänersborg. Man får ett levande intryck af en personlighet, som formulerade sin lifsåskåd-

STORA UTSTÄLLNINGSHALEN MED FREDRIKA-BREMERFÖRBUNDETS AFDELNING TILL VÄNSTER.

kvinnas framstår särskildt med sitt arbete på olika sociala områden samladt kring sin person, och det är drottning Sofia.

Den kungliga familjen har utlänat hennes papper rörande de välgörenhetsföretag hon beskyddade, och det är af största intresse att på detta sätt få en bild af hennes personliga insats och blicka in i hennes väsen. Här finnas bref sedan hennes hertiginnetid, skrifna på tyska med tysk stil, angående de företag hon understödde, och sedan fortsättas anteckningarna och brefväxlingen ända till hennes sista år. Hon planlägger företag såväl i stora drag som i så-

SOCIALA AFDELNINGEN.

ning i satsen att eget lidande bör mana oss att söka lindra andras.

*

Ordandet af allt material, utredningarna och utredningarna af de korta sammanfattande texterna, har varit anförtrodt en kommitté med fröken Mathilda Widegren som ordf. Inom denna kommitté har fru Susy Silfverbrand-Ericson nedlagt ett mycket stort och erkännansvärdt arbete. Förträffliga och uppoffrande krafter i byråarbetet ha varit fröknarna Ekström och Anna Lisa Larsson. Det kan anmärkas, att så godt som allt arbete som utförts har varit oaflönad.

Fredrikas

FÄNK OM FREDRIKA Bremer en dag vaknade ur sin fridfulla sömn på Osterhaninge kyrkogård och stode upp att se det nya Årsta!

En ung studentska och hennes gamla lärarinna från skoltiden sulto tillsammans på en bänk i Årsta spåda trädgård och hade nyss blifvit du, men flickan tordes alls icke använda sig af rättigheten.

Det var den äldre, som kastat fram tanken, och hon

TRAPPUPPGÅNGEN OCH ÖFRE VESTIBULEN.

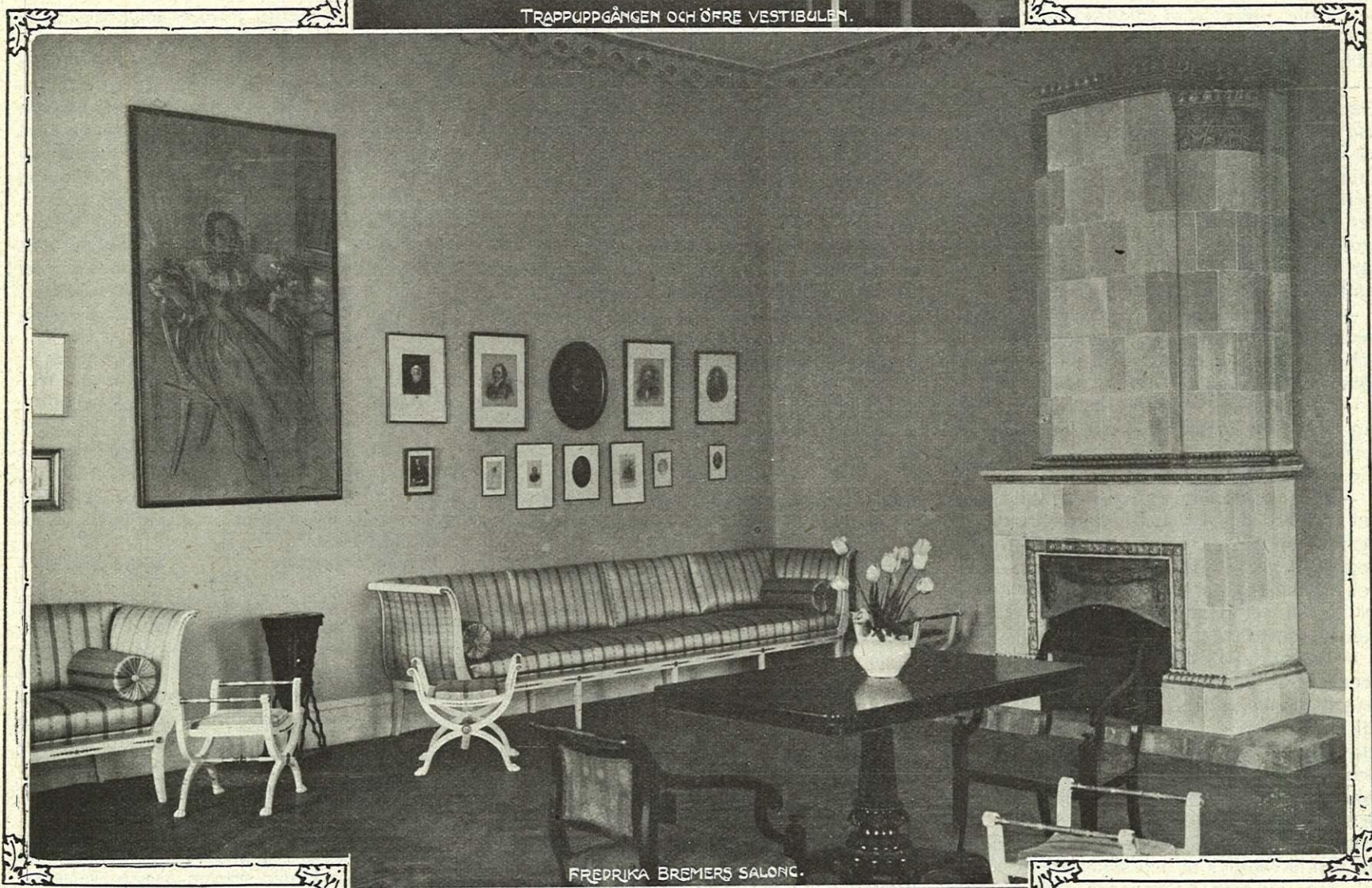
Utopia. - -

allt slags folk och van att skåda underbara ting i Gamla och Nya världen.

— Nya världen! upprepa-
de den unga. Hvad är det
att resa i sin egen tid mot
det underbara att besöka
framtiden!

— Tänker du på flygma-
skin och biograf?

— Det gör jag visst inte.
Jag anser, att kvinnan af i
dag bör verka lika främ-
mande och underlig på en
besökande från 1860-talet
som flygmaskinen. Hon har
ju också lärt att flyga. Jag
glömmer väl aldrig hur Fre-

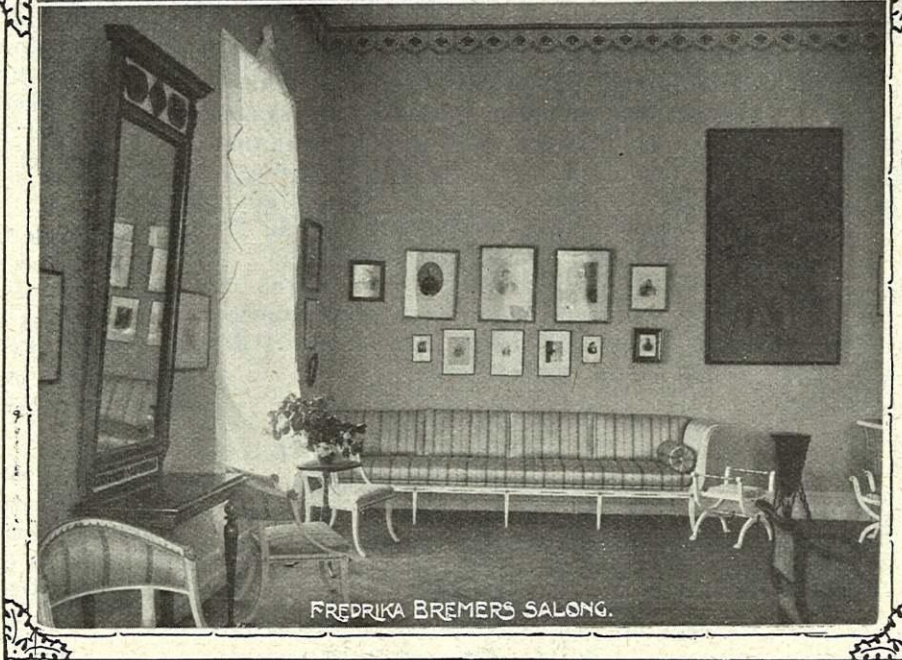

FREDRIKA BREMERS SALONG.

satt och såg så uppmärksamt upp mot de smårutade fönstren i Fredrika Bremers salong, som om hon väntat att få se det välbekanta ansiktet under spetsmössan skymta bakom glaset.

— Jag tänker hon skulle känna sig bra bortkommen och häpen, sade den unga. Jag är rädd att intrycket blifve alltför våldsamt för en gammal dam på en gång.

— Å, sade den andra och forlfor att se upp mot fönstren med de hvita konstrikt fallande gardinerna, yr i hufvudet tror jag inte att hon blifve eller bortkommen. Hon var en världsvan dam, van att umgås med

FREDRIKA BREMERS SALONG.

drika hoppade upp och ner bakom en stol för motion, och i dag kunde hon fått se femhundra kvinnliga gymnaster låga in på idrottsplatsen med rörelser som sång. Och tänk på hur hon tränade efter bildning och vi bli till och med öfveranstängda, det är väl storartadt. Hennes samtida kvinnor måste låta sig försörjas, vi får vara med och försörja! Vi förs allting, vi kan allting, det är bara att försöka, så går det!

— Du säger på ditt språk ungefär hvad Fredrika Bremer lärde, sade den äldre.

— När allt kommer omkring, kanske hon går igenom Årsta med samma lik-

Årsta framtid.

giltighet som man går igenom kriaböcker, när de är ungefär hvad man tänkt sig, hvar-ken bättre eller sämre? Den lilla student-kan såg helt förnärmat ut.

— Liknelsen är inte så illa vald, svarade den äldre och slätade ut ett ofrivilligt leende, bara det att en lärarinna är alldeles tillräckligt glad, när hennes elever sköta sig så bra som hon väntat.

— Ja, men inte eleverna! Vi vill öfverras-ka, med mindre nöjer vi oss inte. Jag skulle vilja vara sakkunnig ledning åt tant Fredrika på Årsta. Innan vi slutat skulle hon skaka på hufvudet, det är jag säker på, och säga, att detta hade hon aldrig drömt sig.

— Hur tror du då, att hon tänkte sig kvinnorna efter ett halft hundra år?

— Hvitklädda, svarade flickan genast, hvita med kransar i håren. Jag tror, hon tänkte sig framtiden som ett slags paradys, där vi vandrade i antika pelargångar, lyssnande till någon kvinnlig Sokrates, där vi aldrig stred och trätte, aldrig voro utledsna, aldrig torra och prosaiska utan evigt berusade af vår fulla mänsklighet.

— Fredrika hade verkligen ett utopia, där kvinnan var upphöjd "till sin rätta mänskliga ståndpunkt", svarade den äldre, skriftsprängd som alltid i skolan fordom. Men naturligtvis begrep Fredrika mycket väl, att mera mänsklighet i detta sammanhang betyder mera strid och mera arbete och hårdare prof. Det var arbete och inte blomsterkransar hon önskade oss. Har du inte ens förstått så mycket af Fredrika Bremer?

— Ja, sade den unga, jag medger att hon kanske tänkt sig både seminarieadjunkter och kvinnliga doktorer, fast inte så snart. Men jag tror inte, att det var just dessa.

— För min del, svarade den äldre, skulle jag inte ha något emot att ha tänkt mig Hertha och Finna, låt oss säga, doktor Valfrid Palmgren.

— Ja, sade den unga, det är ju alltid mycket fint med de akademiskt bildade och hedersdoktorerna. Men efter generalerna kommer hela vår grå fältarmé af kontorister och butiksfröknar och fabriksarbeterskor. Det är ju om dem Årsta berättar, och det kan inte vara något för en diktare.

— Hvarför skall en poet dikta om det, som redan förut är en dikt? Det är tvärtom poetens hemlighet att se på de torraste fakta, så att de grönska och alla siffror slå ut i blom. Jag tror, att hon skulle både le och röras och försjunka i begrundan, när hon gick från tabell till tabell och läste ut vår historia ur dem. Hon skulle glädja sig öfver vår fältarmé, om den också var grå, bara därför att den likväl gick ut och sökte arbete i stället för att sitta hemma och svälta af ren kvinnlighet. Hon skulle finna detta alldeles tillräckligt poetiskt.

— Jag tror ändå, att hon väntat sig musik och fanor i spetsen, vidhöll den unga.

— Och det menar du, att vi skulle sakna?

— Du tror då, vek den unga af, att hon skulle vara fullt nöjd och låta oss göra halt, där vi äro?

— Nej, först om vi gjorde det, tror jag hon skulle bli missnöjd. Hennes förhoppningar äro långt före oss.

— Men finns det då ingenting kvar, sade den unga otåligt, för oss att upptäcka själfva, vet vi ingenting, som hon inte visste? Är där inga odrömda drömmar åt oss?

— Begär du så mycket? Du och jag och den stora massan, vi är väl inte af dem, som har en lykta i sin hand att kasta ljus öfver vägen. Var nöjd som jag med att få vandra den rakt framåt.

EN HVITA BYGGNADEN SJÄLF är förgänglig liksom hela Baltiska staden, men inom dess väggar rymmes mycket, som är värdt att bevaras för framtiden och icke blott bevaras, men också bli till nytta och trefnad. Det slår en, att här finnes det viktigaste af hvad som behöves för en bosättning nämligen matsal och kök med allt hvad därtill hör: som porslin, silfver, duktyg, köksinredning. Dessutom finnes ett vackert bibliotek och hela det stora statiska materialet. Hvad är då naturligare än att kvinnorna i stället för att skingra och packa ned hvad de äga sätta bo och förverkliga den länge dryftade tanken om en kvinnornas samlingsplats i Stockholm?

På Fredrika Bremerförbundets årsmöte i Malmö för någon vecka sedan framfördes också detta förslag af fru Elisabeth Quensel, som ansåg att just nu, då intrycken från Årsta voro nya och sinnena varma, borde något göras för att säkerställa Årsta framtid. För att ekonomiskt säkerställa företaget tänkte hon sig det ordnad kooperativt med små andelar, en form lämplig för kvinnornas ekonomiska ställning. Mötets deltagare voro lifligt intresserade och uppdrogo åt förbundsstyrelsen att föra saken vidare.

Svårigheterna att sätta i gång med och ekonomisera ett dylikt företag äro naturligtvis icke öfvervunna därmed att man har en grundplåt till boet. Men det ger ändå en känsla af att vara ett stycke på väg, som är ovärderlig som uppmuntran.

Erfarenheterna från det goda och eniga samarbetet på Årsta och dess lyckliga resultat äro också ägnade att inge lust och mod att gripa sig an med saken. Redan förut finnas intresserade i Stockholm för att upprätta ett kvinnornas hus. Om alla krafter och viljor samverka och ena sig om en praktiskt genomförbar plan, så torde kvinnornas Årsta — man vill gärna tänka sig namnet bibehållet — få ett längre lif än som beskäres det under en kort utställningssommar.

Röster om Årsta.

EN UPPFATTNING OM ÅRSTA som en succés, Idun i detta nummer uttalar och motiverar, bestyrkes af nedanstående för vår räkning nedskrifna utlåtanden af kända och representativa personligheter.

Landshöfdingparet i Malmö, greffen och grefvinnan De la Gardie, har godhetsfullt velat genom Idun offentligt uttala sin uppfattning, vidare Baltiska utställningens generalkommissarie, förste hofintendenten Carl Bendix, hvars omdöme måste betraktas som synnerligen auktoritativt, Malmö borgmästarinna fru Maria Skytte, jur. kand. fru Anna Bugge-Wicksell, konstnärinnan fru Anna Boberg och slutligen som en representant för Finland docenten Alma Söderhjelm.

Årsta ledande damer böra känna sig nöjda med den varma ton, som genomgår alla dessa uttalanden. Hvad göres dem sedan mera vittne behof!

— "Årsta" — en af Baltiska Utställningens förnämsta sevärdheter — synes mig utgöra ett det vackraste och mest storslagna vittnesbörd om den svenska kvinnans stora energi och intensiva arbetskraft.

Malmö den 10 juni 1914.

R. De la Gardie
Landshöfding.

Ördf. i styrelsen för Baltiska Utst. i Malmö 1914.

Landshöfdingskan grefvinnan Elvira De la Gardie, som grundligt studerat Årsta, de svenska kvinnornas utställning, har för vår medarbetare i de varmaste ordalag uttryckt sin förtjusning öfver densamma. Hon anser, att man kan vara stolt öfver de bevis på sin förmåga, som kvinnorna gifvit genom att ha ordnat denna utställning, så vacker, öfverskådlig och intressant, stolt öfver de arbetsresultat som utställningen framvisar.

Men särskildt gläder hon sig öfver den pietet, som kvinnorna visat genom att ge Fredrika Bremer hedersplatsen. Hon vill däri se ett tecken till, att en ny riktning börjar göra sig gällande inom den svenska kvinnorörelsen, en riktning, hvilken mera än hittills lämnar rum för den religiösa lifsuppfattning och det arbete på personlighetens inre utveckling, som utmärkte Fredrika Bremer.

Idén med kvinnornas utställning måste betecknas såsom synnerligen väl genomförd — särskildt anser jag det mycket originellt att man med utställningsbyggnaden kopierat Årsta, hvartill för den svenska kvinnorörelsen i ordets goda bemärkelse knyta sig så betydelsefulla minnen och som här, tack vare sin gamla herrgårdsstil, strax drager uppmärksamheten till sig.

Särskildt när man betänker den korta tid, som anordnarna haft på sig, måste man beundra det insamlade materialets riklighet, likasom den grundlighet och öfverskådlighet, hvarmed man förstått att ordna det hela, hvartill äfven kommer en för en utställning sällspord smakfullhet i åtskilliga detaljer. Kvinnliga föreningar och institutioner med rätt olika verksamhetsfält utställa ju här, och ändå har det hela fått en prägel af enhetlighet och öfverskådlighet.

Slutligen en mention honorable åt Årsta-restauranten! Malmö den 6 juni 1914.

Med utmärkt högaktning
Carl R. Bendix.

Baltiska Utställningens generalkommissarie.

Då Ni behagat tillspörja mig angående mina intryck af de svenska kvinnornas Årsta-utställning, tillåter jag mig göra följande uttalande: att utställningen enligt min åsikt är i hög grad lärorik, intressant och lyckad.

Malmö 6 juni 1914.

Maria Skytte.

Så länge kvinnor icke äro sidoställda med män, hvarken som gifta eller ogifva, hvarken som arbetsmänniskor eller medborgare, måste de vara en stridande kyrka och hålla ihop. De måste också synas och äfven därför är det nödvändigt att de hålla ihop. Men då de genom att synas i nutiden strida för framtiden, åligger dem också att med tacksamhet minnas forntiden och de kvinnor, som då stredo under tyngre villkor än nu. Därför har Årsta blifvit på en gång en minnesgård och ett vittnesbörd. Minnet har samlat sig om Fredrika Bremer, vittnesbördet sprider sig öfver alla de områden där nutidens kvinnor sökt fullgöra hennes intentioner, sökt arbeta på sin egen och samhällets utveckling. Och det intryck, som fäster sig i ens sinne, när man gått där timme efter timme åtskilliga gånger om, är: vackert och vederhäftigt på en gång. Och så finns det dessutom lifet humor här och hvar isprängdt det hela, och det gör en godt i själen.

Anna Wicksell.

Med glädje tager jag detta tillfälle att uttala mitt varmaste tack till alla de medsysstrar, som med beundransvärd energi, målmedvetenhet och äsidosättande af egna intressen hafva med ett så glänsande resultat fullföljt och avslutat det stora verk, som nu på Baltiska utställningen vittnar om svensk kvinnas gärning genom gångna år.

Anna Boberg.

Jag tror, att äfven om vi komma till en tid, då män och kvinnor arbeta jämsides på alla arbetsområden, kvinnan dock alltid kommer att dessutom behöfva en särskild ram kring sin personlighet och ett särskildt utslag för sitt väsen.

Så ser jag Årsta på den Baltiska utställningen.
Alma Söderhjelm.

Dagar på Årsta.

SVENSKA FOLKET AR väntadt i sommar till Baltiska utställningen att cirkulera ut och in genom dess portar och skåningarna skulle nog säga att det inte är för mycket begärdt. Utställningen är ju inte ett dödt föremål, som står där orörligt för att ses likadant första dagen som den sista. Den är en enda lång symfoni af skiftande melodier, den har attraktioner för alla tänkbara intressesfärer i tur och ordning, den staplar fest vid fest till dess den sista raketten är afbränd i septemberkvällen.

På Årsta växla dagarna och publiken i samma rytm. Dess trappa är en plats för oförutsedda möten, där händer det oförutsedda, där träffar man plötsligt vänner som man trodde i eller på Atlanten, bekanta som aldrig förr lämnat sin landsortsvrå, där får man åse de mest dramatiska igenkänningscener.

När jag kom till Årsta de första dagarna af juni, gingo de fasta Årstadamerna omkring och hämtade sig efter ansträngningen med att få allting färdigt. De flesta af deras manliga hjälpare hade just i brådaste laget utan ett ord öfvergifvit dem, och de fingo själfva vara tapetserare, klä öfver montrar, hänga och spika. Under de dagarna hade man mycket brådtom och mycket roligt, dessutom kom spänningen och oron för hur det hela skulle ta sig ut, hvad intryck det skulle göra, hvad pressen skulle säga.

— Ett fiasko med Årsta hade varit ett nederlag allt för stort att bära, säger fröken Laurell som kände det största ansvaret i sin egenskap af utställningskommissarie de facto.

Vid Årsta äro knutna för sommaren några damer, som ha till uppgift att ta emot de besökande. Det är Årstas värdinna, fröken Elisabeth v. Platen, och så de damer, som skola öfvervaka de olika afdelningarna och demonstrera dem. Dessa ha det bästa tillfället att iakttaga publiken, de måste det för att lära sig behandla den på rätta sättet. Den koleriske herrn, som brummar öfver hvad han ser, måste skyndsamt föras till hemköket, att öfverlämnas åt de två unga oemotståndliga damerna där. För den vetgirige måste ingen möda sparas, och äfven den om den allra största okunnighet vittnande fråga måste fångas med glädje som en uppslagsända.

Här är någon, som retar sig öfver att kvinnorna lämnat hemmet och konkurrera med mannen och säger något om det växande ungarståndet. Han måste tas om hand och tvingas att begrunda bilden med de många hemarbeterskorna och den enda fabriksarbeterskan som hinner lika mycket, om han klarar sig därifrån med en ohöflighet, så är det ingenting att fästa sig vid.

Om en mamma af hela utställningen bara fäster sig vid en kätte för småbarn utställd af en barnavårdsskola, så har hon ju i alla fall fått sin valuta, men den strama frun som går från Årsta med den föreställningen orubbad att alla kvinnosakskvinnor gå klädda som karlar samtidigt som de afsky dem, och icke beställa annat än att göra dem förtret, har ju lämnat obegagnadt ett tillfälle att höra sig för i första hand.

Den manliga ungdomen å sin sida kommer stundom något skygg med den föreställningen att Årsta skall vimla af suffragetter. Det blir inte bättre, då de förväxla Fredrika Bremer med Ellen Key, "Sveriges äldsta kvinna".

Men hvarför förolämpa Årstas alla intelligentia och intresserade gäster med att dra fram flera exempel på det slag af dumt och okunnigt folk, som naturligtvis måste sila in i Årsta och ut igen bland så många?

Några af de medverkande vid Årstautställningens ordnande: Främst på trappan fröken Carin Wästberg, direktis i Handarbetets Vänner. Där bakom från vänster: Fröken Elisabeth Barnekow, Fröken Ida von Schulzenheim, Fru Gerda Nordling, Fru Susy Silfverbrand-Erikson, Fru Karin Holmgren, Fröken Elisabeth von Platen (Årstas värdinna), Fru Gertrud Törnell, Fröken Anna Berglund, Fru Elisabeth Quensel och Fröken Signe Laurell, utställningens sekreterare.

Det 2:dra Nordiska kvinnosaksmötet.

AR 1902 MOTTES NORDENS kvinnor i Kristiania för att diskutera gemensamma intressen, och detta möte räknas för att vara det första i sitt slag, som hållits i Norden. Där fördes fram kvinnosaken som idé, utstakades dess riktlinjer. Stämningen bars af en vaknande rörelses hänförelse och hoppfullhet.

Tolf år senare har rörelsen kommit in i ett nytt skede, och det nyligen hållna andra kvinnosaksmötet i Köpenhamn, hvartill Dansk Kvindesamfund inbjudit, bar prägel däraf. Man har kommit från de grundläggande principerna, som anses öfver diskussion, till deras tillämpning i praktiken. Mötets program upptog betecknande nog uteslutande frågan om kvinnornas och barnens ställning till olika afsnitt af lagen. Som dess första programpunkt var uppsatt familjerätten, den andra var barnlagstiftning, den tredje särslagstiftning för kvinnor.

Den tionde juni på morgonen samlades de ett tusen kvinnorna i Odd Fellowpalæets flaggprydda stora sal. Här har nu infunnit sig först och främst en kärntrupp af spe-

Första måltiden i Årstarestaurantens pergola.

cialiserade kvinnosakskvinnor från alla de skandinaviska länderna. Bakom dessa den stora tysta massan af mer eller mindre ifrigt intresserade, ur hvilken endast sällan någon skiljer sig ut för att göra ett inlägg i diskussionen.

Dansk Kvindesamfunds ordförande, fru Astrid Stampe Feddersen — Danmarks fru Montelius — slog starkt an nyskandinavismens eller kvinnoskandinavismens strängar i sitt inledningsanförande. Kvinnorna i de nordiska länderna skola stå tillsammans och hjälpa hvarandra i gemensamma intressen, de tillhöra ju dock ursprungligen ett enda folk som nu efter århundraden af strider åter börjar sluta sig samman.

Inledare till diskussionen om familjerätten var professor Viggo Bentzon, ordförande i den danska afdelningen af den skandinaviska familjerättskommissionen. Hela hans åskådning vittnade om en äkta humanitet af den art, som man väl numera får kalla gammaldags. Han fastslog principen likhet inför lagen såsom den enda riktiga, när det gällde man och hustru, och det blef tydligt att han kommer att föra den principens talan, då nu familjerättskommissionen står framför uppgiften att utarbete lagförslag angående förmögenhetsförhållandet mellan makar och deras personliga ställning till hvarandra och barnen.

Det är ju stora ting som i själfva verket äro i görningen, då mannens absoluta lagliga öfverhöghet öfver familj och egendom skall till att brytas, och hustruns ställning af den beskyddade och ansvarslösa men också den omyndiga skall utbytas mot den likställda och medbestämmande. Men därför dryftades också lagparagraferna noggrant och länge, man var rädd för att den mekaniska likheten icke alltid skulle vara till förmån för kvinnan. Upphäfvet af mannens förvaltningsrätt öfver hela boet är nödvändig och aflägsnar naturligtvis många tillfällen till missbruk, men fullständig boskillnad skulle i många fall vara olämpligt och göra den fattiga kvinnan ännu fattigare. En princip för värdering af kvinnans arbete i hemmet måste i hvarje fall samtidigt fastslås, så att hon får laglig rätt till en viss procent af mannens inkomst. Fru Anna Wicksell ansåg att kontrahenterna före äktenskapet borde få välja mellan boskillnad och egendomsgemenskap, de skulle uppfostas att tänka sig för, innan de gifte sig.

I den ömtåliga frågan om maktbalansen inom äktenskapet, hufvudsakligen rörande barnen, framhölls starkt krafvet på moderns medbestämmanderätt, och professor Bentzon varnade för tendensen att vilja slå öfver och ge modern större rätt än fadern.

Barnens, framför allt de oäkta barnens, ställning till mor och far upptog en stor del af diskussionen. Flertalet tycktes vara för att i rättvisans namn ge de utom äktenskapet födda barnen samma rätt till faderns namn och arf som de inom äktenskapet födda, bl. a. talade fröken Anna Lindhagen härför.

I frågan om äktenskapsskillnad gjorde sig den mera ideella meningen att en äktenskaplig förening skall vara frivillig och skilsmässa kunna utan vidare medgifvas, så snart den ena parten önskade det, gällande mot den på erfarenheten mera grundade, att alltför lättvindig åtgång till skilsmässa blir en

Grupp af representanter från kvinnoföreningar i alla de skandinaviska länderna samlade till det Andra Nordiska Kvinnosaksmötet i Köpenhamn: 1. fru Ezaline Boheman, 2. doktor Alexandra Skoglund, 3. typograf Ida Johansson, alla från Stockholm, 4. höjesteretsadvokat Elise Sem från Norge, 5. ordföranden i Dansk Kvindesamfund och för hela mötet fru Astrid Stampe Feddersen, 6. fru professorskan Agda Montelius, Stockholm, 7. landtdagsmedlemmen Annie Furuholm och 8. fru Tilma Hainari från Finland, 9. fröken Anna Olsen, Köpenhamn, mötesbestyrelsens kassaförvaltare, 10. barnavårdsinspektisen Anna Lindha-

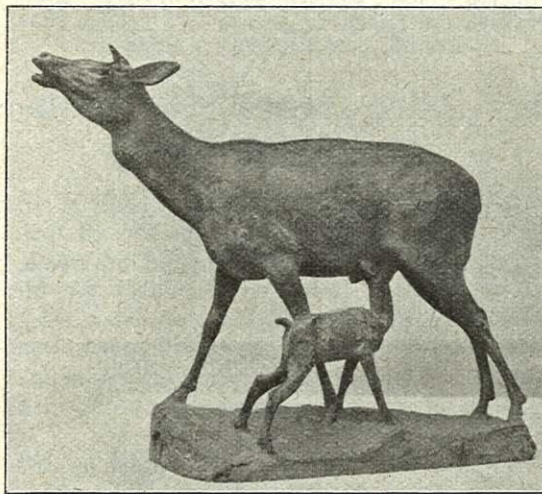
gen, Stockholm, 11. fru Fredikke Mørk, Norge, 12. jur. kand. fru Anna Bugge-Wicksell, Lund, 13. fru Maria Resing-Rasmussen, Danmark, 14. överretssagfører Asfrid Rickman, Danmark, 15. fröken Ingrid Grönberg, Finland, 16. doktor Dagny Bang, Norge, 17. överretssagfører Munch-Petersen, Köpenhamn, 18. fru Björg Blöndal, Island, 19. författarinnan fru Gyrithe Lemche, mötesbestyrelsens ordförande, 20. fil. kand. Helene Berg, Danmark, 21. Danmarks jordbruksminister, 22. fabriksinspektör fru Julie Arenholt, Danmark, 23. landtdagsmedlemmen doktor Jenny af Forselles, Finland. Eelfelt, Köpenhamn, foto.

otrygghet för kvinnan, som alltid mest får lida af en sådan upplösning af hemmet. Man fick af diskussionen ett bestämt intryck af hur ömtåligt och svårbehandladt det familjerättsliga området är och hur svårt att uppnå den verkliga rättvisan, icke endast den synbara.

Samhällets plikter mot barnen upptog första hälften af andra dagens diskussion. Kvinnor kunna aldrig komma tillsammans och arbeta för sina intressen utan att tänka på barnen, hette det, så nära höra de tillsammans. Man fick en öfversikt af allt hvad som gjorts och står på dagordningen att göras för att bevaka barnens rätt och tillvarataga det material, som annars genom försummelse går till spillo. När den enskilde missbrukar sin rätt öfver barnen eller när dessa stå öfvergifna, då är det samhället, som måste gripa in och söka placera dem i en lämplig omgivning, ge dem god uppfostran och möjlighet att ta sig fram i livet. Ungefär samtidigt har i alla de nordiska länderna den samhälleliga ansvarskänslan vaknat gent emot barnen, och det var intressant att höra, hur man i de olika länderna sökt komma till rätta med problemet.

Det sista ämnet på programmet var särslagstiftning för kvinnor.

På internationella konferenser besluta männen att i släktets och kvinnans intresse inskränka kvinnans arbetsfrihet, till en början genom förbud för nattarbete, och sedan fara de delegerade hem till sitt för att agitera in arbetsförbud i hvar sitt lands lagbok. I Danmark, Norge och Finland ha dessa försök strandat på kvinnornas motstånd, och hvarför icke, på kvinnornas goda skäl. I Sverige — alltid sämst och sist — ha kvinnornas protester mot denna särslagstiftning tjänat

De svenska kvinnornas första stafettlöpning.

Idun utåfäster ett hederspris för det segrande kvinnliga laget i den af Svenska Dagbladet anordnade stafettlöpningen.

FOR ETT ÅR SEDAN ANORDNADE Svenska Dagbladet, som städse i ord som gärning ådagalaget ett brinnande intresse för den svenska idrottens utveckling, en lifligt omfattad stafettlöpning efter mönster af de tyska s. k. propagandafärlingarne.

I år står samma tidning redo med anordnandet af en ännu större och märkligare stafettlöpning än föregående år: de svenska kvinnliga idrottsklubbarne komma nämligen också att representeras vid denna löpning, och för att riktigt inspirera den idrottsliga damvärlden i denna deras första täflan med männen i fråga om fysisk uthållighet har Idun skänkt ett utomordentligt vackert och värdefullt hederspris, en skulptur, "Hind med unge", af den framstående skulptören Carl Fagerberg. Skulpturen, af hvilken vi här ofvan meddela en afbildning, utställes f. n. på Baltiska utställningen. — När detta skrives, äro öfver ett 50-tal lag, manliga och kvinnliga, anmälda.

Stafettlöpningen tillgår så att de täflande indelas i lag — hvarje lag upptagande 30 personer — och banan uppdelas i distanser, hvarje distans innehållande vissa 100-tal meter. Vid varje distansgräns placeras 2 af lagets medlemmar. De två första springa från banans ändpunkt till följande distans, där de två nästa stafetterna ögonblickligen rycka in och fortsätta o. s. v. Löpningsen äger rum söndagen den 21 juni, hvarvid de manliga löparna springa en 23,300 meter lång bana Stadion—Djursholm—Danderyd—Stocksund—Stadion, medan damernas, som är 6,000 meter, har förlagts inne i Stadion.

till ingenting, förbudet har blifvit lag, och alla försök att få det upphäfdt ha strandat. På mötet i Köpenhamn rådde en stark och enig stämning mot förbudet. Alla talare framhöllo, huru ett sådant förbud verkade rakt motsatt sitt syfte, det skyddade icke kvinnorna, utan dref dem bort från de bättre afionade yrkena till de sämre, från de bättre arbetsplatserna till de små och privata, där förbudet icke gäller. Det gör dem sämre ställda i konkurrensen om arbete, ger dem mindre möjligheter att bidra till familjens försörjning, gör dem desperata. Det värsta är att nattarbetsförbudet bara är en början, man vill gå längre och kringskära kvinnans rätt till arbete öfverhufvud. I Norge t. ex. har lagförslaget kommit upp igen, nu än mera skärpt och med tendens att få bort kvinnorna ur industrien. Kvinnorna komma att resa sig enhälligt däremot.

Från detta intressanta och givande kvinnosaksmöte är att anteckna utom förhandlingarna ett entusiastiskt rösträttsmöte med professor Harald Höfdding som förste talare och fru Ezaline Boheman som talare för Sverige, en storslagen rådhusfest där Köpenhamns stadsfullmäktige voro värdar, samt till slut en afskedsfest å Skodsborg. Mötesdeltagarna inbjödos dessutom att en dag besöka Årsta.

Man söker nu en form för fortsatt samarbete mellan nordens kvinnor i alla här uppräknade frågor. Vid ett sammanträde efter det stora mötets slut mellan ledande kvinnor öfverlades närmare därom. Kvinnorna må lifligt hoppas att tanken skall bli verklighet till nytta för kvinnosaken och samförståndet i Norden.

Wettergrens
KAPPOR
&
KOSTYMER

OMSÖRKSFULLASTE ARBETE.
STILFULLA MODELLER.
ERHÅLLAS I DE FLESTA
KAPPAFFÄRER I RIKET.

Till panering: 2 msk. mjöl (20 gr.), 1 ägg, 1/2 tsk. salt, 1 tsk. matolja, 1 1/2 dcl. stötta skorpor.
Till kokning: 1 kg. flöttyr.

Vårsoppa (f. 6 pers.). 1 liten knippa färska morötter, 1 liten palsternacka, 1/4 rotselleri, 1/2 purjolök, 1 litet blomkålshuvud, 3/4 lit. vatten, 1 tsk. salt, 1/2 tsk. socker, 1 dcl. fina konserv. ärter, 1 burk champinjoner (1/2 lit.), 1 1/2 hg. saltade kräftstjärtar, 2 msk. smör (40 gr.), 3 msk. mjöl (30 gr.), 1 1/4 lit. efterbuljong, 1 msk. finhackad persilja, 50 gr. spenat, 3 äggulor, salt, hvitpeppar.

Beredning: Rötterna skrapas, sköljas, torkas och skäras i fina tärningar. Purjolöken skäres i strimlor och blomkålen rensas samt fördelas i klyftor. Rötterna sättas på i kokande vatten, tillsatt med salt och socker, och få koka 5 min., hvarefter purjon och blomkålen läggs i, och alltsammans får koka mjukt. Grönsakerna tagas upp med hälslef och läggs i soppskålen tillika med ärtorna, som värmts i vattenbad. Spadet kokas upp, utan lock, tills det blir omkr. 1/2 lit.

Champinjoner skäras i skivor och fräses i smöret tillsammans med de väl urvattnade kräftstjärtarna, hvarefter de klämmas upp ur smöret med en sked. Smöret fräses därefter med mjölet 2 min., rotspadet och den kokande buljongen spådas på, persiljan och den sönderskurna spenaten läggs i, och soppan får under rörning koka 5 min. Äggulorna slås upp och vispas i soppan, som afsmakas med kryddorna och hålles öfver grönsakerna, svampen och kräftstjärtarna i soppskålen. Serveras mycket varm.

Graflax (f. 12 pers.). Omkring 2 kg. lax, 30 gr. groft salt, 2 gr. salpeter, 30 gr. strösocker, 1/2 tsk. groft stött hvitpeppar, 1 liten knippa dill.

Beredning: Från en lax, som väger 3 å 4 kg., skäres ett stycke tvärs öfver midten. Laxstycket rensas och skrapas väl, ryggbenet skäres bort försiktigt, så att det blir 2 lika stora bitar, och dessa tonkas med en duk urviden i kallt vatten. Saltet och salpeter stötas mycket fint och blandas med sockret. Laxstyckena öfverströvs med saltblandningen och ingnidas lätt därmed. Om så önskas, pålagges peppar och några dillkvistar. Laxstyckena sammanläggas med köttskivorna mot hvarandra, på så sätt att den tjocka sidan af laxen lägges mot den tunna. Den lägges därefter i lindrig press mellan 2 skärbräden öfver natten. Och laxen är därefter färdig. — Den skäres i 1/2 cm. tjocka skivor, hvilka uppläggs vackert på fat, garneras med laxskinet, halstradt på spisen eller stekt samt friska dillkvistar. Serveras med matolja, vinäger, strösocker, fransk senap, salt och peppar. — Graflax kan skäras i tunna skivor och halstras i nästan torr stekpanna. Serveras som föregående.

Pragerskinka (f. 18 pers.). Lätt rökt skinka på omkr. 5 kg., 2 but. rhenskt vin, vatten.
Beredning: Skinkan får ligga i rikligt med kylslaget vatten, 1 dygn. Svålen borstas därefter väl med en mjuk borste, och skinkan torkas med en duk, den lägges i en kittel, som ej får vara vidare, än att skinkan nätt och jämt rymmes, vinet och så mycket vatten spådas på att det står jämnt med köttet. Vattnet och vinet få hastigt koka upp, skummas och får koka 15 min. i 100 gr. C. Spadet afkyles därefter till 82—83 gr. C. och i denna värme grad får skinkan ligga omkr. 2 1/2 tim., eller tills den är mör, hvilket prövas med en vispkvist. Skinkan lägges i ett djupt fat, spadet hålles öfver, och skinkan får kallna däri. Serveras med svålen på och skäres för vid bordet. Till skinkan serveras rödkål eller andra grönsaker samt potatis.

Bajerskt kräm med jordgubbsaft (f. 6 pers.). 6 blad gelatin, 1/2 dcl. kokande vatten, 50 gr. strösocker, 4 dcl. jordgubbsaft, 3 dcl. tjock gräde.
Beredning: Gelatinet sköljes i kallt vatten, klippes i bitar och upplöses i 1/2 dcl. kokande vatten tillika med sockret, hvarefter jordgubbsaften tillsättes. Då blandningen är fullkomligt kall och börjar stelna, medröres den till hårdt skum slagna gräden. En vacker blickform sköljes med kallt vatten och beströvs med strösocker, massan ihålles och formen får stå på is 3—4 tim. När puddingen skall serveras, lossas den från kanten med en spetsig knif, uppstjälles på fat glusskål med tärtpapper och garneras med syltade jordgubbar, biskvier eller makroner.
I stället för jordgubbsaft kan hallon-, krusbärs- eller körsbärsaft användas.
Makaronipudding med skinka (f. 6 pers.). 150 gr. »idealmakroner», 1 1/2 lit. vatten, 1/2 msk. salt, 4 hg. rökt skinka.
Äggstanning: 4 ägg, 3 kkp. mjölk, 1/2 tsk. salt, 1/4 tsk. socker.
Till formen: 1 1/2 msk. smör (10 gr.), 2 msk. stötta skorpor.
Beredning: Makaronerna sköljas, påsättas i kokande, saltadt vatten och få koka 15—20 min. De upphållas i durkslag och vattnet får väl rinna af. Skinkan skäres i små tärningar, blandas väl med makaronerna och massan lärges i smord och brödbeströdd pajform. Äggen vispas väl med mjölken och kryddorna, och ägg-

BAD=

Mössor
Dräkter
Kappor
Skor
Lakan
Handdukar

i stort urval nu inkomna.

A.-B. NORDISKA KOMPANIET,
LINNEAFDELNINGEN, STUREPLAN.

SJU

dagar i veckan
läses en annons i

IDUN

Vet Ni att
Gahnelit

är ett utomordentligt
godt munvatten?
Försök eljest!

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholms.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR
VECKAN 21—27 JUNI 1914.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; förlorade ägg på krutong; mjölk; kaffe eller te med smörgåsrån. Middag: Klar buljong med sparrisknopp; ugnstekt gös med tomatsås; kalfstek i gryta med grönsaker, gurka och lingon; bajersk kräm med jordgubbsaft och makroner.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; fiskpudding (rester från söndag) med smält smör; mjölk; kaffe eller te. Middag: Pudding af kött och risgryn; nyponsoppa med gräde och skorpor.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; hachis på kallt med förlorade ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Inkokt braxen med gräde och pepparrot, riskroketter med kompot.

ONSDAG. (Midsommardagen.) Frukost: Smörgåsbord; chateaubriand med stekt potatis; mjölk; kaffe eller te med saffransbröd. Middag: Vårsoppa; graflax med spenat; pragerskinka med gröna bönor och stufvade munklor; kaffeglass med mandeläss.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; sillgratin; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Vårsoppa; tunna pannakor med maräng eller gräde.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; inkokt strömming med potatis; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Makaronipudding med skinka; rabarberkräm med mjölk.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; bifstek med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Fiskbullar med hummersås; mörtpudding med brinnande sås.

RECEPT:

Förlorade ägg på krutong (f. 6 pers.). 6 helförlorade ägg, 6 skivor hvetebröd, 3 msk. smör (60 gr.).

Gräddsås: 1 1/2 msk. smör (30 gr.), 3 msk. mjöl (30 gr.), 1/2 lit. gräde, 1 msk. god köttsky, salt, hvitpeppar.

Till garnering: 1 1/2 hg. rökt skinka, 1 msk. smör (20 gr.).

Beredning: Brödskivorna skäras aflånga urholkas och stekas vackert gulbruna i smöret. De uppläggs på varmt fat och på hvarje skiva lägges ett ägg.

Smör och mjöl fräses 2 min., gräden och skyn tillsätts, hvarefter såsen får koka 5 min. Den afsmakas med kryddorna och hålles öfver äggen. Skinkan skäres i fina strimlor, stekes i smöret och strövs i en kran omkring hvarje ägg. Anrättningen garneras med persilja och serveras som frukosträtt.

Riskroketter (f. 6 pers.). 1 1/2 dcl. risgryn (150 gr.), 1 1/2 msk. smör (30 gr.), 1 lit. mjölk, 1 ägg, 1 äggula, 1 tsk. salt (5 gr.), 2 msk. socker (30 gr.), 30 sötmandler, 6 bittermandlar, skalet af 1/2 citron, finrifvet.

Ärade halfårs- och kvartalsprenumeranter

erinras härmed om vikten af att utan dröjsmål förnya prenumerationen för årets senare hälft, för att därigenom undvika afbrott i tidningens regelbundna expedition. Samtidigt tillåta vi oss påpeka att det är så mycket nödvändigare att prenumerationen nu verkställas, som alla våra prenumeranter gratis erhålla

Iduns julnummer 1914,

— 40 sidor stort —

hvars förträffliga litterära innehåll och konstnärliga utstyrel ensamma äro värda prenumerationspriset.

BÄST ÄR

EKSTRÖMS JÄSTMJÖL
ÖREBRO KEM-TEKN-FABRIK

Vid emaljmalning af husrådssaker af trä, bleck, korgarbeten, blomkrukor m. m., bör alltid den bästa emaljfärgen användas. Ingen kan i hållbarhet och briljant utseende mäta sig med **China-lack**. Arsenikfri enligt nya giftstadgan.
Erhålles hos alla färghandlare. Fabrikanten: **Dorch, Bäcksin & Co** A.-B., Göteborg och Stockholm.

Svaga och blodfattiga, barn och äldre, böra använda Apoteket Vasens "Ferrol", hvilket starkande järnpreparat hastigt ökar kroppsvikten. Föredrages lätt af alla. På alla apotek till 2 kr. fl.

SELMA & LYDIA JANSSONS BAGERI & KONDITORI
3 min. 4 STORGATAN 4 midt för fr. Nybron. 4 Öst. kyrka. Försikt. varor! Beställningar sändas till hemmen, ångbåtar och tåg. Servering af kaffe, thé, chokolad m. m. ALLM. TEL. 1376. RIKS 38 12.

Obs!
VARUMÄRKET
"FYRTORNETS"
Svenska

Sardiner i finaste Olivolja och Tomatsås för Smörgåsbordet.

Sophie Ljungström & Co
Handskaffär. Etabl. 1879.
Rekommenderas.
48 Mästersamuelsgat. 48, Stockholm.

Hafva Edra barn fallandesjuka
skrif till Fru Olga Bot, Skånegatan 72, Stockholm.

Bäcksin's Amerikanska Jästpulver

SINGER C:O
SYMASKINER
Världsberömda.
SYMASKINS AKTIEBOLAG
Filiales
på alla större platser.

A. C. SVENSSONS
KNACKEBRÖDSBAGERI
GÖTEBORG

Äkta Göteborgs Knäckebröd.
Hygienkontrollant: Dr G. Hjort af Ornäs.
Tel.: 11 & 929.

Patent.
Hafre-Gryn. Hafre-Mjöl.

Gyllenhammar
Köp
röda originalpaketer
30 portioner gröt för 55 öre.
Obs! Gyllenhammars { Hafre-Must. Rismjöl.

Den berömda "Kuanaco".
Cacaon 2.90 kg.
är ovillkorl. största fördel att använda.
Percy F. Luck & Co H. A.-B.

Annonsera i Idun!

KOCKUMS

Grytor
Ny modern modell
Utan ring

passande till hvarje ringsats och utan ring, låta att hålla rena. Blå emaljerade, svarta och vita. Slipade och oslipade. Säljas hos Järn- och Besättningsaffärer. I parti hos Kockums Jernverks A.-B. Försäljningskontor och KOCKUMS JERNVERK, Kallinge

Lejon Dantar och Strumpor.

PRIMA KVALITE!

BÄSTA UTFÖRANDE!

HVARJE PAR STÄMPLADT
MED OFVANSTÄENDE VARUMÄRKE

FINNAS I ALLA VÄLSORTERADE
SYBEHÖRS-MANUFAKTUR- & KORTVARUAFÄRER.

stanningen hålles öfver anrättningen i formen. Puddingen gräddas i ordinär ugnsvärme omkr. 45 min. Serveras som frukosträtt.

Hummersås (f. 6 pers.). 1 msk. smör (20 gr.), 1 kula kräftsmör (10 gr.), 4 msk. mjöl (40 gr.), 3 del. fiskbuljong, 3 del. grädd, 1 burk hummer (1/4 lit.), salt, socker, hvitpeppar, 1-2 äggulor.

Beredning: Såsen beredes på vanligt sätt. Hummern skäres i små bitar och sedan den är tillsatt, bör såsen röras mycket försiktigt, så att hummern ej går sönder. Användes färsk hummer, beräknas en hummer för sex personer. Af skalet beredes då hummersmör och såsen kokas af hummerspadet.

SVAR

Å den senast införda serien frågor följa här nedan svar, och har redaktionen ansett, att det värdigaste priset 10 kr. denna gång bör tilldelas signaturerna Liva, hvar den innehavaren af denna signatur behåga anmäla sig å vår byrå för beloppet utbekommande.

Nr 126. Färsk potatis konserveras på följande sätt: man väljer en god sort och af denna lagom stora, väl formade och felfria potatisar, hvarefter de tvättas och borstas med en liten rotborste tills de bli fria från skalen, tvättas så åter. Påsättas i väl förtent kopparpanna med litet kallt vatten (skall blott nå öfver potatisen) och salt; sedan den kokat upp beräknas 5 minuters kokning. Upptages och spolas med kallt vatten i en tagelsikt eller porslinsdurkslag. Lägges på konservglas och öfverhålls kallt, kokt vatten med litet salt, öfverst ett par små dillkvistar. Burkar om 1 och 1 1/2 liters rymdmtät lämpligast. Sedan lock och gummiringar pålagts, påsättas byglarna och burkarna steriliseras vid 100 gr. Celsius i 50-60 minuter. När potatisen skall användas, kokas den under 5 minuter i sin lag. Det kan ju vara roligt att t. ex. vid jultiden bjuda på färsk potatis, men så god som den ur jorden nyss upptagna blir den icke. Liva.

Vikingaregler.

Såsom Torsviggens eldstråle må glansen av ditt svärd och din sköld vara.

Du skall därför feja dem med Vikings nya Metallputspulver, som långt snabbare och härligare glans än de vanliga putsmedlen förlänar, i synnerhet åt Koppar, Mässing, Brons och Tenn.

Guld, Silver och Nickel kan du ännu bättre med Vikings fina Metallputskräm feja.

ENERGON
förordas av Läkare

Nervstärkande
Kraftgivande

MED GAS KAN MAN ERHÅLLA

VARMT VATTEN

I ALLA HEM.

gära sådana å »Byrån för socialt arbete», Lästmakargatan 6. Liva.

Nr 129. Tag ej för mycket gepäck med eder. Af linne och strumpor 4 ombyten. En mörk kjol med kofta och ett par blusar, eller en sportdräkt med blusar, en snygg klädning (eller hvit kjol m. blus), en regnkappa, helst lätt af gummi. Ett par kängor, 1 par hvita tygskor och ett par bruna eller svarta skor, dem ni kan taga på för resan. Något medel mot mygg bör ni ha i beredskap, ty de äro plågsamma. Liva.

Nr 130. Anna Behles plastiska institut, Stockholm. Fru Lotten Håkansons institut, Kungsgat. 74. Fru Maria Callméns Dansinstitut, Birger Jarls Bazar. Fru Josefine Gullbergs d.o. I första rummet framhålles Fröken Behles. För en skicklig danslärarinna kan det nog löna sig att arbeta. Landsortens städer besökas f. n. af endast två sådana, den ena lätt sig i föl ej afhöra i den stad där underteckn. är boende. Liva.

Nr 131. Vänd eder till Dala-Nationalmagasinet, 25 Birger Jarlsgat. eller Skand. Konstslöjdsför., Klara bergsgat. 27. Där erhållas mönster o. tillbehör till alla nationaldräkter. Handarbetets vänner likaså. Liva.

— Södermanland (Sörmland) har nationaldräkter för både Vingåker o. Sorunda. Den sistnämnda är mycket ful, men den förra, som är mycket vacker, är som följer: Kjolen är blekröd, likaså lifvet, hvilket helst bör hänga samman med kjolen. Kjolen bör vara rynkad rätt mycket på alla sidor. Lifvet även rynkadt och af samma vidd som kjolen och går så långt upp som till armen med axelstycket af gult tyg med blå broderade stjärnor på. Hvit tröja af tunt tyg med rätt bred broderad, nedvikt krage, kantad med en spets. Mossgrönt förkläde med 3 smala röda och gula band som ränder ner vid. Skäpp eller bälte af samma färg som kjolen, beatt med stenar och broderadt med gult silke. Hvita strumpor. Skorna helst brunlaga läderskor. På hufvudet ett hvitt huckle (kläde) bundet om nacken. Armarna skola vara vida och sluta med en smal linning. Kjolen bör vara tämligen lång. En ljus nåduksväska kan hänga ned från bälte. — Karl dräkten är hel gulgrå, rocken mycket lång samt fodras med rött, svart hatt. Ej behöfs det skilda mönstret; nog kan man klippa på måfå. Klipp först af silkespapper eller tunt, billigt tyg, ändra och anpassa det, haf det sedan som modell. Nanny Fredrika.

Nr 128. I Stockholm finns »Stiftelsen för gamla tjänarinnor», Stribrunsgatan 55, där lämpliga bostäder till hem å gamla tjänarinnor anskaffas. Om 2,000 eller 3,000 kr. doneras, kan understöd komma henne till godo i form af listidspension å 100-150 kr. pr år, eller beredes rum med vedbrand och tillfällig sjukvård. Styrelsen för stiftelsen meddelar på begäran nödiga upplysningar. Fru Emma Benedicks asyl för älderstigna fruntimmer. Föreståndarinnan upplyser. Hemmet för gamla, numera Enskede. Föreståndarinnan fröken Lisa Borén. Egentligen heter det, att här »bildade» fruntimmer emottagas, men skadar det ju ej att höra sig för. (Ejles har man ju älderdomshemmen, hvarom de olika församlingarnas fattigvårdsstyrelser upplysa.) Att få plats till den 1 okt. blir kanske ej så lätt, ty det är vanligen öfverfullt af sökande. Ett sätt för upplysningars snara och säkra vinnande vore att be-

Nr 132. Hur skall man kunna råda, då ni ej ger den minsta upplysning om hvilka förutsättningar ni kan ha för det ena eller andra arbetet, hvilken bildningsgrad, samhällsställning o. s. v. Agenturer för försäkring, för försäljning af praktiska saker för hemmen. Gå i hem och se till sjukka eller barn. Försök få någon liten kommissionsaffär, brödbod, mjölkaffär e. d. Liva.

— Det är litet svårt att svara på frågan, då jag ej vet hur mycket händerna äro skadade. Skulle det ej gå som lärarinna, lektrix, eller att ha ett resandehem. Försök kanske sätta upp ett hembageri med skicklig bagerska, hitta på nya slags brödsorter, småbröd, skorpor m. m. För in i tidningen annonser, de kosta visst, men jag tror ni skulle få framgång; först skulle alla komma af nyfikenhet, är varan bra, återkomma de; låt äfven försäljerskor gå omkring i gårdarna. Nanny Fredrika.

— En ganska god inkomst kan erhållas genom att tillverka mässingsdörrskyltar med aluminiumbokstäver. Snyggt och trefligt arbete som läres på högst 2 timmar. Uppsättning med material för att börja tillverkningen kostar 30 kr. Med litet energiskt arbete kan nog en extra inkomst på 200 å 300 kr. pr år erhållas. Försök vidare få eder en 5 stycken andra saker att arbeta med på ett eller annat sätt så får ni ju en ganska bra inkomst om de lämna hvar samma summa.

Idunprenumerant.
Nr 133. Vänd er till Östermalms förlösningshem, Florag. 12, 4 tr., hiss. Ta.å med föreståndarinnan Hilma Fredlund, hon kan gifva eder alla önskade upplysningar.

— Privata förlösningshem finnas, men det är ganska mycket att betala 8 å 10 kr. pr dag om man ej har så godt om pengar, men å andra sidan slipper man då ifrån all omtanke om hemmet och allt bråk och stök. I professorskan Signe Bergner-Anderssons hem skulle kanske kunna beredas plats för eder — där är mycket billigt — adr. Kungsholmstorg 5, 4 tr. Skulle ejes vilja råda eder att begära adresser och upplysningar om lämpligt hem å Barnavårdsbyrån, Kornhamnstorg 51, Stockholm. Liva.

Nr 134. Vill råda er taga in på Hotel Dannevirke i Grundtvigs Hus, Studiestraede 33 i Köpenhamn; ägare P. Peiter. Rummen kosta 1:50 å 2 kr. Kanhända får man äfven åta där billigt, men på en automat får ni den billigaste kosten. Nanny Fredrika.

(Forts.)

Denna broderade
Klädning från **Schweizer**

afpassad, icke färdig, tvättakta, med äkta Schweizerbroderi, levereras tull och portofritt till bostaden för ett nedsatt pris af Kr: 10.80.

Klädningen består af: 4.20 meter broderi, 48 cm. bredt, på 4.20 meter Schweizer-Batist, 116 cm. bredt.

Färgurval:

hvit med broderi i hvit	hvit med broderi i lilas
" " i nyblått	" " i abricot
" " i rubin	" " i svart

Begär vår nya katalog 10 med broderade prover. Specialité: Rober för damer, barn och babies. Blusar i modernaste typer.

Våra broderiartiklar äro endast afpassade, men leverera vi tillskärningsmönster i alla storlekar efter beställning.

Schweizer & Co. Luzern, Schweiz

BREFLÄDA

REDAKTIONENS BREFLÄDA.

V. Irigo. Måste afböja, alldestund vi f. n. äga en mer än rik tillgång på novellistik.

P-te. En aldeles omöjlig midsommarsaga.

Maria Ström. Vi kunna ej svara bättre än med poemets slutrad: sack, ingenting!

Svenska i Rom. Redan hopadt aktuellt material gör det omöjligt för oss att publicera edert referat.

H-dt. Kan ej användas.

A. L. Y. Sämre sonetter ha vi läst — och äfven bättre. Huru som helst måste vi i första rummet se till att använda den lyrik vi redan ha, och den räcker väl bortåt ett lust-rum.

Sten. Ni har en ej öafven form-talang. För de båda dikterna sakna vi utrymme.

Richard S-s. Kunna icke öka förrådet.

Fru Elsa. Kanske någon gång, när vi få plats.

Ave. Lyckas inte. Hvarför annektera en annans gamla och vältaktade signatur?

Marja. Omöjligt i trängseln.

C. H-s. Afvenledes.

Mea. Alla slags råd och rön böra ingå i samlingen.

Kartritningskurs.

Fröken Hilda Kleins kartritningskurs öfvertagas af undertecknad o. börjas event. den 15 sept. 1914. Fru ELLA WITT-NORDGREN, komp. kartriterska, Norrtullsg. 27 B., Stockholm.

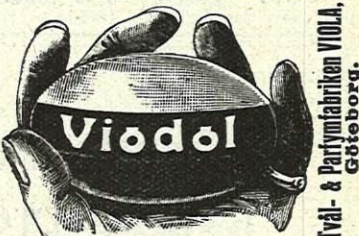
Eget hår (även i ålderdomen) är ett önskemål för alla. Försök därför Oxygenolfabrikens Radiumhårvalten Radiophor.

Ej dyrare än andra men bättre.

STOCKHOLMS KORRESPONDENS INSTITUT STOCKHOLM 7

Kartritningskurs.

Skicklighet och kompetens som ritbiträde hos landtmätare, landbruksingeniörer, väg- o. vattenbyggnadsingeniörer, järnvägsförvaltnings o. d. förvärfvas fort och säkert genom att genomgå Ingeniör P. A. Wallers välkända kurs i karritning, som meddelas endast genom Stockholms Korrespondensinstitut, Stockholm 7. Moderat pris. Begär upplysningar.

VIODOL-Tvålen, med största omsorg sammansatt af de finaste ingredienser, är en toalett-tvål af högsta kvalitet.

Bästa Klappkameror 9x12cm.

Stölmå I å kr. 26:-
med Special-Aplanat o. Singulatore
Stölmå II å kr. 48:-
med Extra-Rapid-Aplanat o. Variolatore
Stölmå III å kr. 85:-
med Dubbel-Anastigmat o. Iso-sultatore
Rikt illustrerad katalog, gratis och franko

Stölmå & Simonsen, Malmö
FOTO-HANDELSHUS

Prenumerera på Idun!

ANNONSER skola vara inlämnade till Expeditionen senast fredag för att kunna införas i följande veckas nummer.

LEDIGA PLATSER

Sänd aldrig originalbetyg utan endast afskrifter när ni svarar på annons om ledig plats.

HUSHÅLLSFRÖKEN, villig och duglig i hushållsöromål, sökes af tjänstemannafamilj där jungfru finnes. Svar med ref. och lönepret. till Postfack 19, Sveg.

MEDELALDERS, bildad dam, helst prästänka, med energi och vana att sköta större, enkelt hushåll, kan få öfvertaga mathållningen vid privat skola på landet. Refl. torde vara under märke »Nästa läsår», Iduns exp.

ANSPRÄKSLÖS hushållskunnig ung flicka af god fam. något kunnig i tyska språket för god plats som sällskap och husm. hjälp i fin familj i Hamburg fr. 1 aug. mot fritt vivre. Ref. erfordr. o. svenska dylika lämnas. Närmare medd. Fru Levin, Nyåshamn.

LÄRARINNA för kommande läsår att undervisa en 9-årig och en 11-årig flicka i vanliga skolämnen sökes till disponentfamilj på bruk i Norrland. Svar med betyg och ref. emotes märkta »O. F.», Iduns exp. f. v. b.

VAL REKOM. BARNSKÖTERS KOR erhålla platser genom Sthlms stads Arbetsförmedling, Regeringsgatan 107. Exp.-tid 9-4, lördag. o. helgdagsaft. 9-2. Riks. och allm. telef. 4047.

A EGENDOM, närheten af Stockholm, gott hem, får, för kommande läsår undervisningsvan, musikalisk lärarinna plats att läsa 4:de klassens kurs med 3 flickor, språk, tyska och börjat med franska. Vid. Nya Inack-Byrån, Jakobsbergsg. 34, Sthlm.

A EGENDOM, närheten af Stockholm, får musikalisk, undervisningsvan lärarinna plats för kommande läsår 1:sta klassen och 2:dra förberedande med två barn. Vid. Nya Inack-Byrån, Jakobsbergsgatan 34, Stockholm.

BÄTTRE, anspråkslös flicka 20 å 23 år, med intresse för barn i skolåldern, får plats i juli, att vara duglig och arbetsam husmor behjälplig med allt i ett hem, med alla bekvämligheter. En jungfru finnes. Svar till verklig hjälp, Astorp p. r.

EX. SJUKSKÖTERS KOR erhålla sjukvård genom Förenade Sjuksköterskemet, Malmkillnadsg. 44, Sthlm. Rt. Norr 671, A. T. Br. 900.

SJUKSKÖTERS KETJANSJEN i Hyttinge kungöres härmed ledig till den 1 instundande aug. Ansökan jämte betyg från förut innehafd plats jämte lönepret. torde före d. 15 juli insändas till kommunalnämndens ordf., adress Sparreholms gård pr Sparreholm.

BARNSKÖTERS KOR för två 5 mån. tvillinggossar och en 3-årig gosse, pålitlig och kompetent, får plats omkring 1 juli hos ung familj på herrgård vid Angermanälven. Svar med löneanspråk till »Ung familj», Iduns exp., Stockholm.

ENKEL, bättre flicka erhåller plats i tjänstemannafamilj. Alla nutida bekvämligheter. Hjälp till en del sysslor. Svar med löneanspråk och foto sändas till »S. K.», Kalmar p. r.

EN FLICKA med vana vid sinnessjukvård erhåller plats såsom undersköterska den 1:sta nästkom. aug. å upp-tagningsanstalt i Falkenberg. Svar jämte betygsafskrifter böra vara insända senast den 5 nästkom. juli till Öfersköterskan.

LÄRARINNA sökes till 1 sept. för 2 barn i 3:dje förberedande och första klass flickskola. Sökande bör utom 8-klassigt läroverk häst ha genomgått folkskolelärarinneseminarium. Fru Lisa Bosæus, Lessebo.

STUDENTSKA som gått latinlinjen och i sommar vill vistas på landet får plats för att läsa med en flicka till andra ringen. Svar till »Undervisningsvan», Fristad p. r.

BÄTTRE FLICKA, reell, duglig och arbetsam, som kan vara husmor till verklig hjälp i ett större hems skötande, erhåller plats nu genast. Någon kunskap i sömnad önskas. Svar med foto, betygsafskrift och löneanspråk under adr. »Ingeniörsfamilj», Gruffält, Ludvika p. r.

I ENKEL PRÄSTFAMILJ i norrländsk kuststad erhåller bildad, frisk och gladlynt flicka anställning att sköta ensamjungfrus sysslor. För skurning och storstädning lejes. Lön 15 kr. i månaden. Svar till »3 barn», Storg. 2, Hernösand.

BÄTTRE, BARNKÄR FLICKA, kunnig i matlagning, sökes nu genast i gott hem att vara husmodern behjälplig i hushållet och skötseln af 3 barn, resp. 6 o. 3 år samt 5 mån. Begynnelselön 18 kr. Jungfru finnes. Svar jämte betyg eller rekommendationer o. helst foto till »Hemternad», Kristinehamn p. r.

Anspråkslös, duglig flicka, villig att deltaga i alla inomhus förekommade öromål, där jungfru ej finnes, erhåller genast plats i liten familj, som under sommaren vistas på landet. Svar med foto under signatur »L. L.», Marielund p. r.

En enkel och ordentlig flicka kunnig i matlagning och ett hems skötande erhåller nu genast plats invid station i Närke. Får anses som familjemedlem. Svar med rek. och villkor till »Närke», under adr. S. Gumælii Annonbyrå, Sthlm, f. v. b.

Bostadsinspektisbefattning sökes före den 1 juli hos Hälsovårdsnämnden, Göteborg. Lön 1,200 kr. + 4 ålderstillägg å 150 kr. Prästbetyg, betygsafskrifter, ref. etc. bifogas.

Svensk ämbetsmannafamilj i utlandet söker till hjälp åt husmoder i husliga öromål och vård af ett tvåårsbarn en bildad flicka om 25-30 år. Utförliga svar med foto samt uppgift om löneanspråk, ålder, föregående verksamhet och referenser, sändas till G. K., Gumælii Annonbyrå, Malmö.

Husmodersbefattningen vid Stockholms läns Sinnesslöanstalt, adr. Väsbj., är ledig tillträda 1 nästkom. aug. Husmodern som står under föreståndarinnans öfverinseende åligger sköta hushållningen, tillse förräder samt hafva uppsikt öfver tvättinrättningen och bageriet. Vidare upplysn. lämnas å Sysslomansexp. Löwenströmska lasarettet, Väsbj., dit äfven ansökn. böra adr. före 1 juli.

Snäll, anspråkslös, musikalisk flicka som kan hjälpa tvenne barn med läxorna och för öfrigt villig deltaga i förefallande öromål erhåller genast plats. Svar med foto till »Familjemedlem», Landskrona p. r.

Husmodersbefattningen vid Länslasarettet i Alingsås kungöres härmed till ansökan ledig. Löneförmaner: 500 kr. pr år samt bostad, kost och tvätt. Till Lasarettsdirektionen ställda ansökningar jämte betyg, som styrka sökandes kompetens, insändas till Sysslomans exp. senast den 8 juli 1914. Befattningen tillträdes 1 inst. oktober eller dess förrinnan, om sökande det kan. Alingsås den 12 juni 1914.

Lasarettsdirektionen.

PLATSSÖKANDE UNG, musik. bildad flicka önskar plats som sällskap och hjälp; kunnig i hushållssysslor, handarb. o. d. Svar till »J. R.», Iduns exp. f. v. b.

TYSK språk-, musik- och teckningslärarinna önskar plats i svensk skola eller familj hösten 1914. Talar äfven engelska och franska. Svar till »Sprachlehrerin», Iduns exp.

21-ÅRIG BÄTTRE FLICKA som genomgått hushållsskola, önskar plats i familj, att få deltaga i hushållet och andra förekommade öromål. Ar kunnig i handarbeten och enklare kläd-sömnad. Svar emotes tack samt till »Juli 1914», Iduns exp. f. v. b.

UNG FLICKA med realskolebildning önskar plats antingen som sällskap och hjälp med skriföromål i familj eller som resällskap, lektis eller handsekreterare åt ensam dam. Innehar för närvarande plats som sekreterare å herrgård i Östergötland. Goda rek. finnas. Svar till »E. W. Hösten 1914», Skönarbo.

GÜVERNANTSPLATS sökes för kommande läsår af flicka, som genomgått 8-klassigt läroverk med normalskolekompetens. Något undervisningsvan. Svar till »K. D.», Växiö p. r.

UNG LÄRARINNA önskar under juli-augusti plats i familj eller hos ensam dam, som hjälp och sällskap. Svar märkt »Lärarinna 23 år», Iduns exp., Stockholm.

EN FORLÖFVAD, elementarbildad flicka, kunnig i inläggningar samt delvis äfven i matlagning, önskar från 15 juli plats för att under husmoders ledning deltaga uti ett landthushålls sysslor. Svar till »Musikalisk», Hvetlanda p. r.

STUDENTSKA (reallinj.), som vistats 1 år i England och Tyskland och 2 år varit lärarinna i privatskola önskar under juli och halva aug. läsa med barn i familj på landet. Svar till »Naturalskare», Arboga p. r.

BÄTTRE, elementarbildad flicka önskar plats i vänlig familj att läsa med och handhafva barn. Kunnig i kläd-sömnad och handarbeten. Tacksamt för svar »Juli», Iduns exp.

UNG, frisk småskolelärarinna önskar plats i familj den 15 juli eller 1 sept. Van vid husl. sysslor. Lön eller ej. Svar straxt till »Sommar 1914», Ljungbyhed.

19 ÅRS ANSPRÄKSLÖS FLICKA, med elementarbildn., önskar plats att deltaga i alla husliga sysslor. Genomgått ett-årig praktisk kurs samt kurs i linnesömnad. Svar till »N. 19», Snällposten, Lund.

EN frisk, stark, gladlynt 17-årig flicka, som med goda betyg i år utgått från 8-klassigt läroverk, söker lämplig anställning i en god familj såsom hjälp eller att undervisa barn. Löneanspråk små. Ansedd såsom familjemedlem. Svar emotes märkt »L. C. 1914», Iduns exp.

UNG bildad dam, språkkunnig, önskar medfölja som hjälp och resällskap till södern i höst. Ref. kunna erhållas. Svar till »Fritt vivre W. K.», Iduns exp.

HUSHÅLLSVAN bildad flicka som genomgått hushållsskola och innehaft platser önskar till 1 juli eller senare god plats. Svar till »A. G.», Nyland p. r.

22 ÅRS FLICKA önskar den 1 aug. plats i familj för att få deltaga i och lära hushållsöromål. Lön fordras ej. Svar till »Kunnig husmoder», Iduns exp., Stockholm.

UNG, bildad, 21-årig flicka, önskar till 1 juli mot fritt vivre plats i god och treflig familj uppåt landet, (helst i Jämtland i större samhälle) för att som husmoders hjälp och sällskap få lära allt som hör till ett hems skötande. Något musikalisk samt kunnig i handarbeten. Svar till »Box 45», Sölvesborg.

EN bättre flicka, 18 år, som genomgått Kindergartenseminarium önskar plats i god familj som barnfröken. Svar »K. L. M.», Svenska Telegrambyrån f. v. b.

UNG småskolelärarinna önskar nu snart plats i familj för att läsa med några barn. Goda betyg finnas. Vid lön fästes mindre avende. Svar emotes tack samt till »Maria», Wara p. r.

LÄRARINNA, undervisningsvan, musikalisk, söker plats för kommande läsår. Goda betyg. Svar »Barnkär-Tälamod», Stockholm f. v. b.

PLATS som massös önskas till hösten af exam. kvinnlig sjukgymnast. Goda rek. finnas och fordras. Svar till »Hälst Stockholm», Sthlm Va p. r.

EN bildad, glad 20 års flicka önskar under sommarmånaderna plats såsom sällskap och hjälp i ett godt fint hem på landet. På lön fästes intet afseende. Svar till »C. C. 123», Iduns exp., Sthlm.

UNG FLICKA född och uppfostrad i Tyskland (svenska föräldrar) önskar plats i god familj att tala tyska med barnen eller annan passande sysselsättning. Talar svenska o. franska. Familjär ställning önskas. Svar till »Svenska», Iduns exp.

DEUTSCHE LEHRERIN, im Haushalt nicht unerfahren, sucht Stellung zur gründlichen Erlernung der Küche, ist auch bereit, gegen Taschengeld Unterricht zu erteilen. Angeb. zu richten an: M. Bützler, Kronenstr. 6, Bochum, Deutschland.

BÄTTRE FLICKA önskar komma i treflig fam. Villig deltaga i skrif- och lättare hushållsöromål samt erlagga 25 kr. pr månad. Svar till »Genast», Tidn.-kont., Odeng. 37.

UNG FLICKA af god familj van vid landthushåll önskar plats som husmoders hjälp eller hjälp med barnen. Önskar anses som familjemedlem. Svar till »18 år», Svenska Dagbladets kontor, Sthlm.

Mot fritt vivre önskar ung flicka plats i godt hem (helst prästfamilj) att under husmoders ledning deltaga i förekommade husliga sysslor. Svar till »Elna», Eskilstuna p. r.

Informatorsplats under sommaren önskas af 4:de ringare. Prima ref. kunna företes. Svar märkt »X.», Gumælii Annonb., Malmö.

INACKORDERINGAR TOREKOV. God inackordering kan erhållas i Fru Ida Forsbergs pensionat. Pris 65 kr. pr mån. Adr. Torekov.

Skolundervisning på landtegendom. En frisk och värlartad gosse eller flicka kan till hösten tillsammans med egen son erhålla undervisning i andra klass kurs, till elementarskola, af undervisningsvan lärarinna. Ref. önskas och gifvas. Svar till »Moderlig vård», Sigtuna p. r.

För studerande ungdom finnes tillf. till god inack. Centralt för flere af våra bästa läroverk. Bästa omvårdnad! Nutida bekväml. fina ref. Moderata pris. Rikst. 10462 eller skrifv. till »Gott hem», Iduns exp., Stockholm.

Å den natursköna egendomen Övill, bel. på småländska höglandet erhålles inackordering från den 20 juni. Vacker sjö och skog. Jakt och fiske. Segelbåt. Tillfälle till utflykter. Bekväma äkdon. Stor park och trädgård. Varna bad. Hemtrefliga rum och godt bord. Elektriskt ljus. Rikstel. Lungsjuka eller tuberkulösa pers. mottagas icke. Närmare meddelar Fru E. von Kothen, Nobynäs, Frimmaryd.

Östermalms Sjuk- och Hvilohem, 12 Floragat. 12, 2 tr. (hiss) Stockholm. Rikst. 9752. Allm. tel. 9755. Referenser till följande herrar läkare: Alfred Berghel, Harald Ernberg, Arthur Fürstenberg, E. O. Hultgren, Arnold Josefson, Gottfrid Rystedt. Prospekt sändes på begäran. För allmänheten serveras 2 tr. upp 1:a kl. bad: Elektriska ljusbad, massagebad, talbårssbad, halfbad m. fl. Föreståndarinnorna HILMA FREDLUND. Rikstel. 9012. Allm. tel. 1250.

VINOLIA
Tvålar, Parfymer och Toalet-Artiklar.

FÖR BARNVÅRDEN. VINOLIA PUDER och CRÈME äro alltid ömbärliga för barn. Deras ömtåliga hud blir lätt röd och narig. Glöm ej VINOLIA, när Lillan badar.

Vinolia Generalagentur: Skepparegatan 6, STOCKHOLM Ö. Dj.

Jakobsdals Enskilda Vårdanstalt mottager sinnessjuka. Prospekt på begäran. Postadress Göteborg 5. Tel. 3922, 425. Läkare: Doktor S. O. ABERG.

Turkiska badet, i Malmtoresbadet är öppet varje torsdag för damer. Yppersta medel för bibehållande af smärt figur och fin hy. Badet är angenämnt, om man är flere i sällskap. Pris kr. 1:50.

Hvita Korset

Rikstel. 17. Örebro. Rikstel. 250. emottager den 1 juli ett begränsadt antal elever, som önska utbildas sig till goda yrkesbarnsköterskor eller husmodrar. Prospekt sändes mot porto.

Syster Elsas Förlossnings- och Hvilohem erbjuder vänlig, omsorgsfull omvårdnad samt största trygghet och diskretion för de blivande mödrar, som af situationen anse sig tvingade söka s. k. »obemärkt» vistelse och medkonst. Förlossningarna utföras af särdeles erfaren barnmorska med om så erfordras assistens af skicklig läkare (specialist). Ytterst humana inackorderingspris och arvoden tillämpas.

Syster Elsas Hvilohem hafva särdeles vackert och ogenerade lägen på landet i sund skogstrakt med bekväma kommunikationer. Stor vacker trädgård med park.

Syster Elsas Barnkrubbor emottager späda och klena barn för rationell omvårdnad under dess späda och ömtåligaste lefnadskeide. Förföringningar och anmälningar behandlas under säker sekretess och adresseras till Syster Elsas Hem, Örebro.

Mödrar! Låten ej Edra barn onödigtvis lida av den intensiva klåda, som medföljer det kroniska barn ekzemet (barnurticaria). Använd Salicedrinsalvan, som genom sina beståndsdelar — S, Zn, Pyrol. Oxycydril, Salicylat etc. — visat sig vara det eff. medl. däremot. Säljes end. å apot. Prosp. på beg. Tillv. av Tekn. Fabriken Påquerette, Sthlm.

Annonsera i Idun!

Den ljusa dräkten gör sig först då gällande, om den avslutas nedtill med en glänsande, väl-pulsad foibeklädnad. Men skons glans får absolut icke vara så beskaffad, att den smetar ifrån sig och sätter fläckar på del ljusa tyget.

Endast **Ahlgrens Skinn- och Läderbalsam "Nobless"** motsvarar alla de anspråk, som kunna och böra ställas på ett verkligt förstklassigt skopulsmedel. Med minimal påstrykning ger den en vacker, djup glans. Den smetar icke ifrån sig, vare sig i torr tillstånd eller då skodonen blivit fuktiga. Dess höga kvalité gör, att man utan besvär kan få skon blank. Blott ett par drag med en borste eller — ännu bättre — en pulsvante — är behöfligt. På grund av sin sammansättning håller "Nobless" lädret eller skinnets mjukt elastiskt, vilket gör att skon bevarar sin form och elegans i det allra längsta.

Observera den praktiska förpackningen: i tuber å 35 öre.

Till platser, där ännu inga återförsäljare finnas, expedieras gärna direkt till konsumenterna 6 tuber portofritt för Kr. 2.10.

F. Ahlgrens Tekniska Fabrik, GEFLE.

Gymnastikdirektörsexamen
aflygges efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid
Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Göteborgs Gymnastiska Institut, Göteborgs Arkader, Göteborg,
längsta o. fullständigaste specialkurs i Sjukgymnastik o. Massage.

Doktor A. Kjellbergs kurs i massage och sjukgymnastik.
Begär prospekt! Stockholm.
Mästarsamuelsgatan 70.

Kurs i Massage o. Sjukgymnastik, meddelas under sommaren.
Dir Köhlerberg o. Dir. Segerdahl, Tegnérgatan 23, Stockholm. Begär prospekt. Ettårig kurs börjar d. 5 okt.

Vid Professor Unmans Institut börjar d. 1 okt. ny (ett-årig) kurs i massage och sjukgymnastik.
Begär prospekt. Brunkebergsgatan 9, Stockholm.

Kurs i massage och sjukgymnastik, ljus- och vattenbehandling m. m. börjar 1 juli.
Fysikaliska Kuranstalten, Ammon Lindedal, Göteborg, Vasag. 7. Tel. 5659.

Rysk Fräkenpomada, fullt oskadligt, storartad effekt, kr. 4,50 + porto (diskret försändning) endast i
Franska Parfymmagasinet, Hoflev., 21 Drottninggatan 21, Stockholm.

ROYAL WINDSOR Det berömda hårstärkande vattnet.
Gifver grått hår dess ursprungliga färg. Borttager mjäll. Hindrar håret att falla af. Märket grund. 1879. Beg. end. fl. med orden: Royal Windsor Perfectionne. En alltfjämt stig. försäljn. samt 30 års succés gar. Royal Windsors verkan. Pris kr. 5.- + porto.
Nederlag: Franska Parfymmagasinet, Hoflev., 21 Drottninggat. 21, Sthlm.

MOMENTAN. Bästa färg-hår och skägg. Är för hälsan oskadligt. Verkan ögonblicklig. Fäller ej vid tvättning. Pris 5 kr. pr sats.
Zwertz Efr., Göteborg. Återförsäljare rabatt.

Eksem. Tillförlitligt medel mot grumlig hy, bölder, finnar, eksem. Många int. af ansedda o. trovärd. pers. 40-årigt eksem botadt. 3 kr. sats. Diskret. Fru Ina Göthe, Falun.

Mot grått hår! Härmed meddelas ärade kunder, att det utmärkte och mycket efterfrågade härvattnet mot grått hår (dessutom det bästa mot mjäll och hårfall) som i 40 år förts endast i Fanny Gelin's Parfymmagasin; Malmstorgsgat. 5, hädaneffter fås under adress Firma Fanny Gelin; Norrviken. Rikst. Norrviken 14. Pris: 5:50 fraktfritt.

Mot armsvett är inox-puder handels bästa och mest ofarliga medel. Borttager fullständigt alla med armsvett förenade obehag. Fås på apotek, kemikalie- och parfymaffärer. Till landsorten mot postförsäkt. Innoxfabriken, Brännkyrkag. 38, Sthlm. Pris 1 kr. pr ask.

OATINE, denna kraftiga, snöhvita naturprodukt, framställd af ren hafre, affriskar huden och åstadkommer i förening med solens värme den så eftertraktade klara, friska engelska teinten. Akta Oatine-Creme i hvit burk med grönt lock: pris 1,50; 4-dubbelt inneh. 3.-. Oatine-Snow: 1,50. Finnas öfverallt samt hos A. W. Nording, Biblioteksg. 11, Birgerjarlsgat. 16 o. Drottninggatan 63, Stockholm.

Trollkonst erfordras ej för att frambringa frisk och vacker hy, det behöves blott Yvy-Tvål. Den verkar vid ständigt bruk af samma som ett trollmedel och erhålles för 50 öre pr styck i hvarje välortrad affär från Ystad till Haparanda. Österlin & Ulrikssons Tekn. Fabrik, Ystad.

Köttsoffa
bereder man bäst af MAGGI'S Buljong-Tärningar
Göteborgs Nya Husmodersskola, S. Allégatan 2 A. Rikst. 10624. Husmoderskurser på 1 o. 2 term. med början i jan. o. sept. Grundlig och praktisk undervisn. i enkl. o. fin. matlagn., bakn., konserv., dukn., serv. m. m.; rengöring (obs! största delen af rengöringsarbetet överlämnas efter de första veckorna åt tjänarinnor); linnesöm utan träckl. (varje elev disp. en symaskin); hushållsbokf. o. -beräkn.; hälso- o. sjukvårdslära; barnavård, prakt. o. teoret. (valfr.) Kortare kurser i matlagn. o. linnesömnad f. m. eller e. m. Prospekt o. upplysningar på begäran.
Elvira Friberg, f. d. lärarinna vid Fackskolan för Husl. Ekonomi, Uppsala. Hildegard Friberg, Utexaminerad lärarinna i huslig ekonomi.

Elsa Philips Husmodersskola, Stockholm, Karlavägen 25 (f. d. 1 A), börjar ny termin för bildade unga flickor den 15 sept. 1914. Undervisning i finare och enklare matlagning, bakning, konservering och inläggningar af frukt, grönsaker o. kött, sjukmatlagn., uppköp, födoämneslära, hushålls ekonomi m. m. Olika kurser, afven särskilda konserveringskurser. Exam. lärarinnor. Förbereder inträde till lärarinnekurser i huslig ekonomi. Prospekt, ref. och närmare upplysn. på begäran.
ELSA PHILIP, Stockholm, Karlavägen 25, 3 tr. Tel. Ö. 1810.

Andrea Eneroths Handarbetsseminarium, Kommandörsgatan 32, 1 tr., Stockholm. Allm. Tel. Österm. 16 18. Högre, af Kungl. Maj: godkänd lärarinneutbildning. Kurser på två, tre eller fyra terminer. Utöfliga prospekt sändas. Mottagningstid till den 15 juni dagl. kl. 12-1. Skriftlig ansökan bör insändas före 1 juli under ofvanstående adress.

Maltestorps Helpension för flickor börjar sitt tionde läsår den 7 september 1914. Elementarskola. Trädgårdsskola. Hushållskurs. Fortsättningsskola omfattande, vid sidan om den teoretiska undervisningen valfräa kurser i sömnad (linnesöm, klädsöm, broderier), vävning, knyppling, porlinsmålning, läderplastik och papparbeten. För hushållskursen utgår anmälningsstuden d. 1 juni. Undervisning meddelas i musik. Franska eller engelska äro obligatoriska talspråk. Infödd fransk, engelsk och tysk lärarinna. Elevantalet begränsat. Prospekt på begäran.
Elsa Dyrssen, Adr.: Maltestorp, Särö.

KRISTINEHAMNS PRAKTISKA SKOLA. Sveriges äldsta, största och mest välkända i sitt slag. Utmärkt väl kvalificerade lärare. Tag kännedom om skolan, som arbetar på följande FACKAVDELNINGAR:
Allmänna avdelningen, avsedd för allmänbildning.
Handelsavdelningarna, fullständigt modernt handelsinstitut Bankkurs. Övningskontor.
Tekniska avdelningar för 1) husbyggnad, 2) väg- o. vattenbyggnad, 3) maskin- och elektroteknik.
Real- och Gymnasialavdelningar. Stor tidvinst med goda betyg.
Juridiskt seminarium och polissskola för utbildande av länsmän, polismän och för juridisk allmänbildning.
Lantbruksavdelningarna: 1) Lantmannaskola av B-typ, 2) Högre för vidare utbildning, 3) Kontrollassistentkurs.
Förberedande avdelningar till 1) Statens Lantbruksinstitut, 2) Bergsskolans högre avdelning, 3) Tekniska skolor, 4) Skogsskolan.
Hushållsavdelning i förening med husmoderskurs, slöjd- och trädgårdsskola.
Slöjddelningar för kvinnlig slöjd. 1) Allmän- och 2) slöjdlärarinneavdelning.
Trädgårdsskola för kvinnor. Fullständig praktisk och teoretisk trädgårdskurs. OBS! Även vår- och sommarkurser i vissa avdelningar. Skolan medverkar till platser. Inträdestider, se prospekt, som sändes mot dubbel porto.
NILS SCHENKE, Rektor.

Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala. Lärarinnekurs i matlagning och handarbete börjar 1 sept. Anmälan göres före 1 juli. Lärarinnekurs i matlagning och landthushåll, med 2 term. i Fackskolan o. 1 år å Skolans landtgård, börj. d. 1 sept. Anmälan före 1 juli. Anmälan till den Lärarinnekurs (endast för skolkö) som börjar i jan. 1915 insändes före 1 nov. Husmoderskurs med undervisning i matlagning, sömnad, hälso-lära och barnavård, närmast afsedd för flickor med högre skolbildning. Börjar den 1 sept. Elever få plats i Husmoders- och Specialkurserna samt Yrkeskursen i den ordning de anmäla sig. Specialkurs (högre husmoderskurs) i finare matlagning och barnavård börjar den 20 aug. Anmälan helst före 1 aug. Praktisk Yrkeskurs för utbildning af kokerskor och hushållerskor börjar 20 aug. Barnavård, teoretisk-praktisk, i Fackskolans barnhem 1-3 mån. Landthushållsskolan å Kumlan börjar sin höstkurs 1 aug. (vinterkursen börjar 15 nov.) Friplatser och statsunderstöd för elever å Kumlan. Tryckt program på begäran gratis och franko. Program 22 och 23 gälla. Inspektor: Professor O. Hammarsten. Föreståndarinna: Fröken Ida Norrby.

Edla Carlssons Privathotell rekommenderas. Elektr. belysning och Rikst. i alla rum. Rum fr. 2 kr. Frukostar o. Supeer serveras. Birgerjarlsg. 8, Stockholm. (Röd, grön o. gul spåravn stannar vid porten). Riks. 44 01, 72 59. Allm. 125 39, 195 19.

Allt hvad Ni önskar utfördt af kvinnlig arbetskraft utom eller inom hemmet, studera Kvinnligt Yrkesregister 1914. Där finner Ni namn och adress å kvinnliga yrkesutöfvare inom mer än 200 yrken. Kvinnligt Yrkesregister erhålles i boklådorna samt å Kvinnligt Yrkesregisters exp., Regeringsg. 65. Pris 1.25. Porto till landsorten 20 öre.

ELFKULLENS HUSMODERSSKOLA börjar sin höstkurs 20 sept. Undervisning i finare och enklare matlagning, bakning, syltning, saftning, konditorivaror, konservering, uppläggningar m. m. Grundlig undervisning. Moderat pris. Prospekt mot dubbel porto. Adr. Jemshögsby.
Praktisk Husmodersskola å det vackra Rosenborg. Mångsidig, lärarrik. Angenäm vistelseort. Börjar 1 juli. Bekväma kommunikationer med tåg, båt, spåravn på Stockholm. Begär prospekt. Adr. Fru Britta Andersson, Rosenborg, Järva.

Kallvandö Sommarskola. Vid naturskön och komfortabelt bebyggd egendom å Värmdö (2 tim. från Stockholm) öppnas sommaren 1914 Scouternas Praktiska Sommarskola i enlighet med nedanstående program. För gynnare af scoutrörelsen gifves tillfälle att vistas längre eller kortare tid å egendomen. Såväl äldre som yngre personer hafva tillträde till öfningar och föreläsningar. Godt bord och trefliga rum finnas för dem, som ej äro starka nog att deltaga i lägerlivet. Scoutöfningar: lägerlif, utmarscher, tätlagning, slöjd och scoutbyggeri, vakt- och patrulltjänst, matlagning, persedelvård. Lättare landtmannagöromål, lekar, idrott, bad. Föredrag af fackmän (ekonomi, naturvetenskap, historia, filosofi o. a.), samtal, diskussioner, konserter. Förstudier: Baden-Powell, Scouting for Boys. Eller: Ebbe Lieberath, Scouter och scoutledare. Eller: Stockholms Scoutkårs Årsbok. Tillfälliga och stadigvarande deltagare mottagas alla tider. För abonnement till hel kurs (6 veckor) är månadsafgiften (inberäknadt alla omkostnader) 80 kr. På 25 fullt betalade beräknas 5 friscoouter. Det är ej nödvändigt att hafva tillhört någon scoutförening för att vinna inträde. 2:dra kursen börjar 15 juli 1914. Anmälningar böra i god tid insändas, emedan scoutlyddor uppföras i mån af behof. Se vidare: Scouternas Praktiska Sommarskola, som utkommit i bokhandeln. Anmälningar ställas till Rektor Victor Georgii, Kallvandö, Värmdö via Stockholm.

En bok "Om dekoration och målning" jämte fullständiga färgskalor sändes gratis och franko till enhvar af Iduns läsare, som är intresserad af att med ringa arbete och med lysande resultat på otroligt kort tid själf måla och lackera gamla och nya möbler m. m. Insänd er adr. till Le Ripolin, 24 Smålandsg., Sthlm.
Husquarna Symaskiner äro helt och hållet tillverkade inom landet, kunna i afsende på konstruktion, hållbarhet samt lätt och tyst gång icke blott mäta sig med utan öfverträffa äfven de bästa utländska samt äro oomtvistligen billiga i förhållande till sin kvalitet. OBS! Förmånliga afbetalningsvillkor.

Florodol-Tvålen Säljes öfverallt. förklarar sammetsmjuk, smidig och vacker hy, gör hals och händer hvita och mjuka. Parfymeri FLORA, GEFLE.
Nehej!! Det skulle vara M.ZADIG'S Tvättpulver med vildöfft sa' Mamma!

Excelsior är den yppersta GUMMIKLACKEN
Billiga automobiler. Små lätta automobiler 7-15, 16 o. 22 hkr. Idealbil för sportälskande damer o. ungdom. Begär prislista.
Ing. Joh. Svenson, Kocksgat. 26, Stockholm, Sö.

"Wyandotte" Gör allt i hemmet sanitärt rent i högsta grad. Partilager hos Varuhuset Nylen & Co, Sthlm 1.
Prenumerera på Idun!
Idun utgifves denna vecka i A och B.
Världens bästa och i bruket billigaste tvätt- och rengöringsmedel heter "Wyandotte"
Världens bästa och i bruket billigaste tvätt- och rengöringsmedel heter "Wyandotte"
Gör allt i hemmet sanitärt rent i högsta grad.
Partilager hos
Varuhuset Nylen & Co, Sthlm 1.
Prenumerera på Idun!